Ч. 3 (15.094). Львів, середа 4. січня 1939. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телеґр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060.
" Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

З початком березня відбудуться вибори до сойму Карпатської України.

Карпатоукраїнська Пресова Служба повідомляє, що вибори до краєвого сойму відбудуться в початках березня ц. р. Одиноку українську виборчу листу виставить Українська Національна Рада, що йде до виборів з гаслом: „Карпатська Україна для українців".

ПАТ ПОІНФОРМОВАНИЙ...

ПАТ приносить ось-яку вістку з „Унґвару": „Наспіли тут вістки, що уряд о. Волошина задумував у найближчому часі розписати вибори до карпатоукраїнського сойму; вислід тих виборів мав бути плебісцитом за втримання Карпатської України в теперішніх рямах. Хоч влада перевела поважну підготову й урухомила агітаційний апарат, вибори відкликано. Причиною є буцімто некорисний вислід аналізи настроїв широких верств „карпаторуського" населення, що неприхильно ставиться до режиму Волошина, а яке „з радістю висловило готовість ставати до виборчих урн"."

Не знати, кому вірити: Карпатоукраїнській Пресовій Службі, чи ПАТ-ові. Як відомо, цей останній знаменито поінформований про події в Карпатській Україні, так, що карпатоукраїнський уряд мабуть щойно з цього неоціненого джерела довідується про повстання, голод і т. п. нещастя у своєму краю.

—o—

Конскрипційне ошуканство словацького уряду

З МЕТОЮ ЗАМАСКУВАТИ УКРАЇНСЬКИЙ ХАРАКТЕР СХІДНОГО ЗАКАРПАТТЯ.

Карпатоукраїнська Пресова Служба повідомляє, що минулої суботи, 31. грудня м. р. на цілій Словаччині переведено перепис населення.

Цього препису не заповіджено і не підготовано. Його перевели державні й комунальні урядовці не питаючись зацікавлених осіб індивідуально і записуючи дані про поодиноких громадян за інформаціями посторонніх осіб.

Таким оригінальним переписом Словаччина бажає мабуть забезпечити себе перед поладнанням справедливих українських домагань: перевести справедливе розмежування з Карпатською Україною, відступаючи їй українську територію, що є в межах Словаччини.

З такими інтенціями українці ніколи не погодяться і найбільш рішуче протестують проти такого переведення перепису населення на українській етнографічній території т. зв. Східної Словаччини. Українці домагалися й домагаються, щоб Словаччина віддала Карпатській Україні 7 повітів, з Пряшевом, які неправно опинилися в межах Словаччини. Від цього домагання не відступлять українці ніколи.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР КАРМАЗІН ПРОТЕСТУЄ.

Як подає німецька преса, держ. секретар для німецьких справ при словацькому уряді інж. Кармазін вислав премієрові о. Тісові письмовий протест проти суботнього перепису населення. Цей перепис не обовязує німецької меншини і вона згори протестує проти того, щоб вихісновувати вислідн цього перепису у постановах супроти неї.

„ПЕРЕПИС ПО СЛОВАЦЬКИ".

„Нає Фрає Прессе" ось як описує цей своєрідний перепис:

„Не видано, як це звичайно практикується, ніяких переписних формулярів. Не забезпечено ніяких гарантій німецькій, мадярській і українській (Східна Словаччина) меншині, що перепис буде переведений безсторонньо. У Братиславі появилися в суботу ранком оповістки, що повідомляли про перепис; одночасно зявилися в суботу в 7-ій годині ранку в домах словацькі державні й міські урядовці з членами „Глінкової Гарди", що по прізвищах, датах народження, релігії й національній приналежності збирали дані про мешканців від власників домів; при цьому не вписували того, що їм подавали. Нічого не сконтрольовано і полищено все добрій волі урядовців, що вписували при устійненні національности.

Хоч німецька національна група виявила при виборах повне довіря словацькій владі — цей перепис переведено понад її голови, також само, як і понад голови мадярської й української національних груп".

Також інші німецькі часописи висловлюють обурення.

Британський уряд виповість британсько-совітський торговельний договір?

„Сандей Діспеч" твердить, що Анґлія виповість небавом до 6-ох місяців торговельний договір зі СССР, бо СССР тримається того договору лише формально. Формально анґльо-совітський торговельний буджет є зрівноважений, але практично більшу частину брит. експорту до СССР становить реекспорт (8,500.000 фунтів), а лише малу частину товари британської продукції (4,500.000 фунтів). Зате СССР експортує до Анґлії товари вартости 13.000.000 фунтів.

—o—

Орґанізація портуґальської дипльоматії.

Портуґальський уряд видав декрет, яким зреорганізував міністерство закордонних справ і дипльоматичні представництва. Від тепер Портуґалія матиме 3 амбасади: в Льондоні, Ріо де Жанейро та в Мадриді, 6 посольств I. кляси: в Берліні, Брюсселі, Парижі, Вашинґтоні, при Квіринаді та при Ватикані, 11 посольств 2. кляси: в Берні, Букарешті, Будапешті, Буенос Айрес, Гаґі, Ослю, Пекіні, Преторії, Сантяго, Токіо та у Варшаві.

Гідна відповідь великої нації.

Львів, 3. січня 1939.

Вчора помістили ми короткий комунікат Головної Управи Рідної Школи про те, що адміністраційна влада не дозволила на прилюдну збірку від 6. до 22. січня ц. р. на потреби Рідної Школи.

У наших специфічних обставинах ця подія набірає особливо великого значіння, якщо зважити, чим для недержавної нації є приватне шкільництво й національне виховання та зокрема чим у нашій незавидній дійсности є для українського народу його Рідна Школа з усіми її школами ріжного типу й курсами та всілякими виховними станицями. Ширину тієї всесторонньої творчої рідношкільної праці показує нам найновіший річний звіт Товариства „Рідна Школа", що обіймає в журналі „Рідна Школа" (ч. 24 з 20. XII. 1938. р.) 60 сторінок битого друку великого формату на сам образ тієї діяльности. При найбільшій ощадности у річевих видатках і при мінімальній винагороді рідношкільних учителів та працівників усеж таки загальні рідношкільні видатки переступають цифру 1 і пів міліона зол. Цю поважну суму складає самий український нарід, бож ніяких субвенцій ані підмог нізвідки не було й нема.

Найважнішим джерелом доходу для Р. Ш. завсіди була традиційна прилюдна збірка на „коляду" Рідній Школі. Вона давала тій всенаціональній установі змогу вивязатися з найпильніших речинцевих зобовязань і продовжувати рідношкільну працю. Факт, що адміністраційна влада не дозволила цього року на традиційну збірку з нагоди Різдва Христового, може мати фатальні наслідки для Рідної Школи, може викликати велику матеріяльну кризу з усіми її наслідками і причинитися до заломання найважнішого нашого виховного фронту.

Одначе нема такого закону ані розпорядку, що заборонив би кожному членові української нації, кожному українському підприємству, кожній українській кооперативі чи іншій установі вступити в члени Рідної Школи та прислати індивідуально грошеву жертву на рідношкільні потреби. І ми певні того, що ввесь наш зорганізований український світ та всі фізичні члени української нації скористають з того права і в законній та статутовій формі дадуть Рідній Школі необхідні матеріяльні засоби, щоб вона могла перетривати сучасне лихоліття.

І ще одно. В часі Різдва Христового і Йордану в кожній українській громаді, в кожній українській хаті залунають милозвучні українські коляди та щедрівки. Підуть з традиційною колядою і щедрівкою та з вертепом церковні брацтва і сестрицтва, підуть господарі, молодь і діти, так як це колядували і щедрували від непамятних часів. А святочна громада обдарує колядників усім, „чим хата багата"...

Звертаємо увагу, щоб гуртки колядників не брали зі собою лист Рідної Школи і взагалі не переводили ніяких записок, бо адміністраційна влада може це вважати за недозволену прилюдну збірку, може від колядників відобрати заколядовані дари та ще й покарати їх гривною, а то й арештом.

Але з другої сторони всі колядники повинні зрозуміти теперішнє наше важке положення і заколядованих грошей не пускати на алькоголь, на солодощі чи які інші непродук-

тивні, а то й шкідливі цілі. Бо кожний непотрібно виконаний гріш — це страта в нашому національному білянсі, а хто це робить, той грішить супроти своєї нації. Це повинні зрозуміти всі, що їм лежить на серці добро нації. А як найкраще повернути заколядований гріш — це кожному скаже його національна совість і національний обовязок. Це повинні мати на увазі також усі ті, що влаштовують просфори, аматорські вистави, концерти, товариські сходини та інші імпреви.

Пригадуємо, що в 1930. р. адміністраційна влада також відмовила була Рідній Школі дозволу на прилюдну збірку в часі Різдва Христового. Одначе українське громадянство поодиноко і всі українські установи та підприємства, всі товариства й організації самочинно прислали Рідній Школі в тому часі стільки дарів, що Рідна Школа дістала тоді вдвоє стільки, що до того часу давали прилюдні збірки.

Не маємо найменшого сумніву, що й цього року українське громадянство виконає свій святий обовязок супроти Рідної Школи. Дотеперішнє число членів (105.000) збільшиться певно бодай удвоє і збільшиться також жертвенність при всякій нагоді, особливож з нагоди Різдва Христового, на рідношкільні цілі — під гаслом: Нарід собі і для свого ясного майбутнього!

Це буде гідна відповідь Великої Нації!

Рік 1939 принесе розвязку

ІТАЛІЙСЬКИХ ТА НІМЕЦЬКИХ КОЛЬОНІЯЛЬНИХ ПРОБЛЄМ.

Не було в останніх місяцях мабуть ніодного політичного часопису, в якійбудь европейській мові, крім німецької, що не приніс би в такій чи іншій формі повідомлення про „плян" Німеччини вже на весну рушити походом на Наддніпрянську Україну. Ніхто того пляну не бачив, німецька преса переказує чужі повідомлення на тему весняної німецької баталії здебільша у знаках наведення і без якихнебудь коментарів, офіціяльна німецька політика як своє чергове, ударне завдання ставить справи кольоніяльних ревіндикацій в Африці, одначе те все не всилі спинити поширення чуток і версій про німецький „плян" у справі України.

Зовсім природно, що ці чутки мусять ставати для широкої громадянської — зокрема української — опінії просто непорушними істинами, коли навіть деякі відповідальні органи французької преси трактують їх зовсім поважно у звязку з французькими протиіталійськими комбінаціями, а нпр. львівський „Век Нови" з 3. січня у вступній статті добалакується до твердження, що „німці через Закарпатську Русь мобілізують українську справу найімовірніше тому, бо мають себе, що це найкращий спосіб втягнути Польщу до спільної гри на терені Східної Европи".

Як уже сказано, дивним дивом німецька преса немов глуха на ввесь той клекіт про „весняний похід на Україну". Таксамо ніодин з визначніших німецьких політиків навіть не натякає на таку можливість, хоч нагод до того було вже чимало, хоч би у звязку з придирками російської еміграції до особи канцлера Гітлера. Навіть у партійно-політичних публікаціях уряду Розенберґа, чи в т. зв. партійних „Шулюнґсбріфах", де є завсіди доволі цікавого матеріялу, не передбачують можливости ...лізації всеукраїнської проблеми Німеччиною в цьому моменті.

Тому треба брати як правду заяву італійського журналіста Ґайди про те, що черговим і для Німеччини найбільш актуальним тепер питанням є справа кольоніяльних ревіндикацій в Африці та що найбільше запускаються у комбінації про східно-европейські німецькі пляни ті, що бояться за свої заморські кольонії...

Саме в новорічному числі берлінського „Фелькішер Беобахтер" поміщена стаття Ґайди головного редактора півофіціяльного італійського часопису „Джіорнале д'Італія". Обговоривши політичні події в минулому році, зокрема зміцнення оси Берлін-Рим від хвилини побуту Гітлера в Римі, через проби союзної вірности в австрійській та судетській справі і пригадуючи світові, що саме при повній підтримці Італії прийшло до **„справедливої розвязки національної проблеми в Чехословаччині по думці Німеччини"**, Ґайда заявляє, що **тепер відкривається новий період італійсько-німецької співпраці.** Ця співпраця торкається **кольоніяльних проблем, що є тепер для обох держав найактуальніші.** Італія, здійснюючи політику національної справедливости, започатковану в Мінхені, видвигнула свої кольоніяльні претенсії до Франції. Ці претенсії такі поважні та широкі, що вони охоплюють собою цілу систему французько-італійських взаємин. Відповідником цих італійських кольоніяльних вимог є німецькі кольоніяльні ревіндикаційні претенсії, що їх Італія віддавна й цілковито признає як слушні.

Ці італійські та німецькі проблеми — міркує Ґайда — не є одного ґатунку, одначе обі уряди признають і підтримують їх в однаковій мірі як свої власні. Вони відповідають засадам міжнародньої справедливости і також динаміці історії. **„Отже — заявляє Ґайда — рік 1939 принесе солідарну розвязку цих (кольоніяльних) проблем, не зважаючи на оборонців версайського духа".**

Ґайда — довірена особа італійського уряду; його погляди та заяви в цілости покриваються з кожночасною напрямною італійської офіціяльної політики. Орган, в якому Ґайда містить статтю з заявою, що 1939 р. мусить принести розвязку кольоніяльних вимог обох союзників оси, „Фелькішер Беобахтер" — це офіціоз німецького уряду. Коли „Фелькішер Беобахтер" на першому місці й без найменшої примітки приносить міркування Ґайди, які є засадничого характеру й заторкують справи обох держав, то значить, що він з ними вповні годиться і ґайдівську тезу про **примат справ кольоніяльної проблеми в черзі актуальних справ німецької політики бере як факт, який не підлягає ніякому сумніву.**

З уваги на це українське громадянство, яке так невтомно ловить кожну вістку своєї та польської преси про німецькі весняні „воєнні примари", не повинно дати себе заколисати до бездіяльности та якогось вичікування на якесь „чудо", коли про таке чудо навіть самі чародії ще не думають.

І. П.

Алькоголь і тютюн спиняють умовий розвиток

Д. ОСКОЛ.

Приятель.

Так було вже кілька літ: як тільки місто починало дошкулювати липневими випарами, Керничний дочіпав до ровера вудку та їхав у долину Черемошу. І ніхто його не міг переконати, що істнує десь на світі краща закутина, як долина Черемошу. Навіть його приятель Мирон даремно пробував намовити Керничного, щоб виїхав туди цього року. Читаючи Миронове письмо, Керничний на згадку долини Пруту попав у задуму і блукав очима десь далеко, мов би відгребував давні спомини. А до Мирона відписав:

„Тобі мабуть відомо, що в долині Пруту тому пять літ я загубив спокій. І лікуючи сьогодні цю недугу, я не можу виїхати в ті місця, де ця незгоєна ще рана моглаб відновитися. Бо якби я там зявився, кожний вершок, кожне дерево, кожний камінь будуть кликати мені назустріч: Ірина... Я певний, що ціла долина Пруту повна цього таємного імення, що досі ще володіє мною, хоч від того часу ділить мене вже кілька літ... Тож нехай це чарівне імя спить у долині Пруту, як ті оспівані гуцулами Довбушеві скарби. Біда тому, хто їх діткнеться... Отже їду і цього року ловити пструги в Черемоші."

І дійсно Керничний спакував наплечник, забрав вудку і поїхав.

Чи можна було вибрати краще місце для людини, що шукає спокою? Самотня гуцульська колиба, у долині Черемош, осторонь маєстатичний шпиль Говерлі, через гору славний Буркут, довкруги ліси, що їм кінця не було і Керничний почувався тут прегарно, вдоволений, що він далеко від людського гамору.

Та одного з найближчих ранків як ще Керничний лежав у ліжку, недалеко колиби почув людський гамір. Він одягнувся швидко в піжаму і вийшов на ґанок. Гамір дужчав і наближався, а за хвилину Керничний побачив ціле товариство, що йшло просто до колиби.

— Ось тут він, тут, той чорнокнижник, що втікає від людей! — кричав весело Мирон, біжучи до нього. Керничний безрадно опустив руки. Його відкрили! Не було сумніву, що це Миронова робота. Ох, той Мирон, він завжди любив напакостити!

— Ну нарешті ворог відкритий і нам не втече! Та що це ти з такою кислою міною нас витаєш?! Може привітаєшся зі мною, ми-ж уже чотири роки не бачились!

Мирон стиснув Керничному руку з такою щирістю, що той аж скривився.

— Ну привітайся і познайомся тепер з нашим симпатичним товариством! Ви панство не судіть його гостро, він трохи чудак і відлюдок, але це через жінки... Був хлопчище, як золото, а поїхав колись до Ворохти і дивіться, що з нього сталося. Жалюгідний образ! Ось, що ті жінки з нашим братом виробляють!..

— Ну вам, мужчинам, теж нічого не бракує! — боронила жінок Марта.

— Панна Марта — рекомендував Мирон — завзята спортсменка, мусиш це знати. Її спеціяльність біги з перешкодами, очевидно за хлопцями... Стережися! А тут маємо ще нашого вельмишановного професора Рибченка, завзятого туриста і риболова, що також ніколи не розстається з вудкою.

— Ду-дуже при-ємно — затикуючись привитався професор з Керничним. Худощавий і осмалений він виглядав мов Ґанді. І хоч уже старший, був великим приятелем молоді і сам ще почувався юнаком.

— А знаєте, пане професоре, відколи Керничний зробився завзятим вудкарем? Він давніше теж закидав вудку, але... на дівчатка, та як побачив, що це не йде, тоді почав закидати на риби...

— То не знати, чи й наш дорогий професор через те саме не став риболовом, — кинув редактор гумористичного журналу „Будяк" Сухий.

— А то наш зідливий редактор Сухий — представляв Мирон — з „Будяка", він хоч називається Сухий, але у воді буває мокрий. І далі, маємо тут людей ріжних професій: студентів, артистів, кооператорів, безробітних і всі хлопці, як огірки! Жіноча половина очевидно не потребує реклями. Слухай, але чи ти знаєш, чого ми до тебе прийшли? Хочемо тебе забрати добровільно, а як не підеш так, то силою з нами до Ворохти.

Керничний ще мовчав, але його лице випогіднилося, і на ньому слідне було ожи...ня. А Мирон спокушував його далі:

— Знаєш, там є зїзд кооператорів. В ...тельській оселі багато учительок. В суботу ... відбутися в „Аріднику" великий данcінґ. ... того до Ворохти приїздить наш матуральний ...ник і в неділю має відбутися підготовча ... у справі нашого матурального зїзду, який ... готовляємо цього року на серпень. Ну, що ... на те?

— Ходіть з нами пане Керничний! — ... ло товариство. Керничний уперше усміх... знизав плечима і сказав: „Нек Геркулес ...нзюрес!"

. . . .

(Докінчення буде)

Правнича сторінка.

Зміна цивільної процедури.

Як ми вже згадували, декрет президента з 21. листопада 1938 р. (Д. З. ч. 89 поз. 609) знолелізував карну і цивільну процедуру. Суттєві постанови новелі до карної процедури ми вже обговорили.*) З головними постановами новелі до цивільної процедури слід теж запізнатись, бо вона вводить деякі засадничі зміни.

II.

ЗМІНЕНА КОМПЕТЕНЦІЯ ГОРОДСЬКИХ СУДІВ.

Згідно з новелею городський суд розглядатиме: 1) **маєткові справи, в яких вартість предмету спору не перевищає 2.000 зол.**

Дотепер городський суд розглядав маєткові справи **до 1.000 зол.**; понад 1.000 зол. належали вже до окружних судів); 2) **ділові справи**, якщо вартість предмету поділу не перевищає 50.000 зол. (до ділових справ належать спадщинні справи, поділ спільного маєтку і т. п.); 3) **без огляду на вартість предмету спору**: а) справи за нешлюбне батьківство і звязані з тим маєткові справи (аліментаційні справи у звязку з нешлюбними дітьми) та б) справи за нарушення в посіданні. Дотепер городський суд розглядав ще **всі справи звязані з договором найму помешкання**. Новеля змінила дотеперішню постанову ст. 10 к. п. ц. так, що у справах найму компетенція суду залежатиме від вартости предмету спору. Отже якщо нпр. претенсія **не буде перевищати 2.000 зол.** — таку справу розглядатиме гор. суд; якщо буде перевищати 2.000 зол., розглядатиме вже окр. суд. Отже відтепер у справах **найму та аренди компетенція** суду залежатиме від вартости предмету спору.

ПРАВО УБОГИХ.

Корисну зміну ввела новеля до ст. 112 к. п. ц. про признання права убогих. Дотепер дуже важко було дістати право убогих, бо ст. 112 к. п. ц. постановляє, що суд може признати фізичній або і правній особі право убогих, якщо вона викаже своє **повне убожество** на основі посвідки публичної влади про її родинний і маєтковий стан та доходи. Новеля ввела засадничу зміну, бо відтепер **признання права убогих може домагатись фізична особа, яка викаже на основі посвідки** адміністраційної, самоуправної влади чи опікунчого суду, **що не може покрити коштів процесу без шкоди для свого прожитку і своєї родини**.

Правна особа, що старається за право убогих, обовязана виказати, **що не має достаточних засобів на кошти процесу**.

Вкінці новеля постановляє, що **суд може признати право убогих частинно**. Засади частинного признання права убогих означить щойно розпорядок міністра справедливости. Як відомо, право убогих має уможливити бідній стороні доходити або боронити свої права.

КАСАЦІЯ.

Вкінці засадничу зміну вводить новеля до ст. 425 к. ц. п., що обіймає постанови коли можна внести касацію. Отже відтепер можна буде вносити касацію в маєткових справах щойно тоді, коли **вартість предмету „заскарження" перевищає 1.500 зол. а в судах праці 500 зол.** Дотепер касацію можна було вносити в маєткових справах, якщо вартість предмету „заскарження" перевищає **500** зол., а в судах праці вже від 300 зол.

Новеля ввела ці обмеження тому, щоб відтяжити Найвищий Суд, що просто засипаний цивільними справами. До кінця червня 1938 р. число неполагоджених справ у Найвищім Суді дійшло до 10.416 справ. Одначе щойно життя виявить, що цю постанову треба буде доконче змінити. Життя виявить, що краще було збільшити число суддів Найвищого Суду, щоб його відтяжити, ніж замикати доступ біднішим сторонам, яких претенсії не перевищають 1.500 зол. Замкнення доступу до Найвищого Суду саме таким бідним сторонам збільшить в них лише почуття кривди.

м-р м. х.

*) Гл. „Діло" ч. 287.

Полекші з чужими грішми у прикордоннім поясі.

Девізова комісія дозволила аж до відклику розпорядком з 22. листопада 1938 р. (Урядовий Денник Міністерства Скарбу ч. 32 поз. 763): 1) **приймати у прикордоннім поясі і на двірцях залізничих шляхів чужі гроші найбільше до висоти і рівновартости 50 зол.** від осіб, які прибувають зза кордону за продані їм товари, чинитьби і послуги; 2) **видавати** у прикордоннім поясі решту в заплаті в тій самій валюті, якою плачено за товари, послугу і чинитьби або її рівновартість (польською валютою).

Чужі гроші приймати в рівновартости понад 50 зол. можна лише за індивідуальним дозволом девізової комісії на внесок заінтересованої особи, що його підтримає місцева адміністраційна або самоуправна влада відповідною посвідкою, в якій ствердить, що такий дозвіл потрібно видати з огляду на заробіткові умовини петента або з огляду на місцеві умовини. Такий дозвіл дає девізова комісія під такими умовинами: 1) чужі гроші треба відправодити найдалі до 10-ох днів девізовому банкові або девізовому агентові. Заборонено відпроваджувати (виміновати на золоті) закордонні платничі засоби іншим установам і особам; 2) ті, які приймають чужі гроші, обовязані зберігати докази відпродажі чужої валюти до девізової контролі.

—о—

Чи Суспільна Обезпечальня буде платити відшкодування — чи ні?

Перед окружним судом у Вильні почався сензаційний процес проти Суспільної Обезпечальні, від якої домагається Бронислава та Ян Абулевичі відшкодування в сумі 36.000 зол. Суспільна Обезпечальня лікувала позовницю Абулевичеву, яка була обезпечена. Підчас лікування насвітлювали її проміннями Рентгена, але так нездарно — як запевняє позов — що позовниця залишиться калікою і нездібною до праці на ціле життя.

Заступник Суспільної Обезпечальні Бронислав Олехнович заявив, що ціла справа за відшкодування неактуальна, бо Найвищий Суд у свому присуді, що його ми недавно подали в перекладі, станув на становищі, що Суспільна Обезпечальня не відповідає за провини своїх лікарів.

Суд відложив розправу, щоб долучити до актів кореспонденцію, що її вела Суспільна Обезпечальня з міністерством суспільної опіки.

Присилайте передплату!

Законопроєкт про парцеляцію задовжених маєтків.

Незадовго сойм розглядатиме законопроєкт про парцеляцію задовжених земельних нерухомостей, що його підготовив уряд. Згідно з цим законопроєктом парцеляції підпадатимуть земельні маєтки, що задовжені на 100%. Такі задовжені нерухомости може передати земний уряд державному Рільному Банкові на внесок... воєводи. Гроші за розпарцельовані маєтки складатимуть до судового депозиту до розділу між вірителів. Положення цих обставин буде куди гірше ніж підчас продажі нерухомости на ліцитації, бо готівкою дістануть вірителі ледви частину своєї належитости (найбільше 30%), а решту облігаціями 3% державної земельної ренти. Законопроєкт передбачує трилітній речинець до закінчення парцеляції. Якщо до трьох років задовжені нерухомости не будуть розпарцельовані, їх може купити оборотовий фонд рільної реформи або можна продати на ліцитації.

Вкінці згаданий законопроєкт передбачує парцеляцію менше задовжених маєтків, але вже без примусу. Таку парцеляцію переводитиме державний Рільний Банк на внесок власника парцеляції.

Новий законопроєкт приспішить лише швидшу кольонізацію на наших землях.

Законопроєкт про суди суспільних обезпечень.

Дотеперішня процедура в справах суспільних обезпечень виявляє безліч недомагань. Як відомо, спори обезпечення зі суспільними обезпеченями полагоджують в першій інстанції ріжні обезпеченеві установи. Від їх рішень невдоволені обезпечені можуть внести відклик до розємного суду, що як апеляційна установа вирішує остаточно спори обезпечених зі суспільними обезпеченнями. Тому кодифікація процедуральних постанов в обезпеченевих справах була необхідна. У звязку з тим міністерство суспільної опіки опрацювало проєкт закону про суди суспільних обезпечень, що полагоджуватимуть всі справи з ділянки суспільних обезпечень. Одночасно законопроєкт подає подрібні процедуральні постанови, аналогічні до постанов цивільної процедури. Вкінці створення судів суспільних обезпечень може нарешті довести до того, що обезпечені зможуть дійсно домагатись від суспільних обезпечалень, щоб виконували совісно всі свої зобовязання супроти обезпечених: фізичних та умових робітників.

Легалізація мірничого приладдя.

Окружні уряди мір і ваг пригадують, що купці обовязані з цьогорічним Новим Роком легалізувати своє мірниче приладдя. Цього року уряди мір і ваг провірюватимуть та наново остемпльовуватимуть всі ваги, що їх востаннє остемпльовували в 1936 р.

За незголошення мірничого приладдя до легалізації грозить гривна і кара арешту

На смерть одного часопису.

Прага, 31. грудня 1938 р.

Усі звістки, які нині доходять до чужини з поділеної Чехо-Словаччини, віють у більшій чи меншій мірі сумом. Запопадливо косить смерть, косять людські руки. У всіх галузях державного та суспільного життя переводять „чистку“, при чому разом із винними гинуть і невинні. Жертвою цієї руїни та чистки впали і ще впадуть численні часописи у чеській, німецькій та інших мовах. Бо дотеперішня „велика“ Чехословаччина була країною, де дуже багато читали і де дуже багато друкували ріжних часописів для внутрішньої потреби і для пропаґанди на чужині. Одним із таких часописів, призначених переважно для закордону, був щоденник „Праґер Прессе“, заснований перед 18 роками та нині назавжди припинений.

Коли саме цьому часописові присвячуємо особливий некрольоґ, то маємо на це поважні причини. За 18 літ свого істнування цей часопис присвятив українській справі, особливо українській культурі, стільки уваги та місця, як ніодин чужий часопис у цілому світі. Сталось це не під впливом якоїсь наперед наміченої програми, а більше завдяки щасливому збігові обставин — але це не зменшує заслуги часопису та його керманичів. І коли культурний світ нині розглядає українську справу з більшим запасом інформацій і відомостей, ніж перед 18 роками, то це треба поставити на карб і роботи „Праґер Прессе“, яка день удень і з року в рік невтомно та невпинно освітлювала українське життя, як уміла та на скільки це могла робити.

Осередком цієї праці була культурна рубрика часопису. Спочатку український матеріял появлявся в цій рубриці спорадично — інколи переклад, інколи якась замітка, — та відколи шефом цієї рубрики став редактор Антін Станислав Маґр, Україна заняла рівноправне місце поруч з іншими славянськими народами. Український матеріял у перших роках подавали сам Маґр, покійний Володимир Кушнір, пані Фльора Бек, Зенон Кузеля, часом Володимир Залозецький, принагідно також пані Софія Дністрянська. І в міру того, як культурна рубрика розвивалась, росла й набувала значіння, виникла потреба в особливім референті, який би український матеріял систематично збирав і подавав. Так утворився при „Праґер Прессе“ той український реферат, який за останніх 15 літ освідомлював світ — а „Праґер Прессе“ була знана в цілому світі — про найвидатніші, часом і про дрібні події та явища українського життя, переважно культурного. Ці звістки передруковували інші часописи, не тільки чехословацькі, але й закордонні, в першій мірі польські, сербські, хорватські, болгарські, часом також німецькі, французькі та анґлійські. Навіть українська преса часто брала звістки про українське життя з „Праґер Прессе“, і нераз доводилось чути від визначних українських культурних діячів, що вони найкраще та найшвидше довідуються про події українського культурного життя з „Праґер Прессе“.

Хто хоч трохи знає внутрішні обставини редакційної роботи у великому европейському часописі, той зрозуміє, що завданням українського референта було не тільки робити позитивну працю, але й запобігати тому, щоб не робили там праці неґативної. До такого часопису, як „Праґер Прессе“, йшло багато людей — ріжних людей, добрих і лихих, прихильних і ворожих. Дуже багатьох людей злостило до люті, що „Пр. Пр.“ подає про Україну самі прихильні відомости, саме позитивне. Злостились деякі чехи-крамаржівці, ще більше злостились москалі, що „Пр. Пр.“ своїм „потуранням“ українському рухові підсилює „сепаратизм“, руйнує „єдину-неділиму“. При кожній нагоді ці люди вшановували редакцію своїми писаннями, в яких „доказували“, що ніякої України... тощо. Часом навіть мобілізувались „вищі чинники“, бож часопис був півурядовий, отже на нього можна було натиснути згори, через міністерство чи через впливові одиниці. Але інтервенції лишались без наслідку, протиукраїнські рукописи верталися до авторів або летіли до коша, і за 18 років свого істнування часопис ані разу не схибив зі своєї раз назавжди визначеної лінії щодо української справи.

Єдиний гріх на своїм сумлінні має часопис у справі номенклятури тої „землі без назви“ або „землі з багатьома назвами“, що і тепер ще не має твердо встановленої офіціяльної назви. Ми звемо її: Карпатська Україна, але урядовою назвою ще й нині є Подкарпатска Русь (!). Коли „Пр. Пр.“ перекладала урядову назву по німецьки „Карпаторусслянд“, то вона інакше не могла, не сміла робити, бо чейже вона була офіціозом і мусіла оглядатись на задні колеса. Полишаючи на боці цей, не такий уже великий гріх, часопис у всім іншім так сумлінно, що називається не за страх, а за совість, служив українській справі, що його смерть не може викликати в нас почуття щирого жалю.

Тут не місце розводитись над тим, чому часопис загинув і чи заслужив він на таку долю. Звичайно кара буває не без вини, так, що й тут певно знайдуться моменти, які дозволять обґрунтувати суворий присуд смерти. Але нам байдуже, чим „Пр. Пр.“ провинилася, для нас далеко важніше, чим вона нам прислужилася. Під цим оглядом її заслуги не мають нічого рівного в історії чужинної преси, і коли може доживемо до того часу, коли матимемо денебудь великий музей визволення України, то 18 річників „Праґер Прессе“ напевно займуть у ньому не останнє місце.

м. г.

Від Редакції: Уважаємо за свій обовязок зазначити, що цю велику та відповідальну працю інорматора про наш культурний рух виконував саме автор цієї статті п. **Микола Гехтер**, що зі скромности промовчав своє прізвище. Він находив іще нерідко час ділитися своїми інформаціями безкорисно на сторінках нашого часопису, за що ми йому складаємо щиру та глибоку подяку.

—o—

З польської преси.

Проблема незалежної України.

Не можемо нарікати, що про нас тепер мало пишуть. Коли вже й не слідкувати за закордонною пресою, що переповнена статтями і замітками про українську проблему та українські справи, звертає на себе увагу факт, що польське преса особливо заметушилася довкола справи незалежности України. Статтю на цю тему п. н. „Проблема незалежної України“ вмістив В. Вельгорський в „Курієрі Віленьскім“ з 1-го січня ц. р.

„Українська проблема — читаємо там — мала завжди і має першорядне значіння для майбутности Річипосполитої. В останньому часі намагається поставити її на денному порядку европейських справ німецький Райх ідучи з великим розмахом у цьому напрямі, щоб використати з людської психольогії фасцинаційне враження своїх останніх перемог“.

[...]ія, тобто українська, справа — каже автор — має для Польщі не тільки особливу вагу, але й поважні небезпеки.

„Причиною до особливої тривоги, поперше, є факт, що це саме Німеччина виступила з ініціятивою. Бо її мета, звязана з заторкнутою темою, найбільш суперечна з необхідними великодержавними потребами Польщі. По-друге привід до поважного остраху дає внутрішня еволюція самого українства та її теперішній стан.

„Етнічна особовість українців проходить тепер фазу формування дуже неоднаково заавансовану. Згаданий процес проходить в межах кількох сусідніх держав в дуже ріжноманітних політичних, культурних і навіть фізіографічних умовинах. У вислідї тих обставин індивідуальність українського народу ріжногранна, дуже далека від менту синтези. Розпалистість тієї національної групи не меншає в останньому часі; може бути, що навіть змагається, завдяки основним ріжницям, що виховують український етнічний матеріял з одного боку над Дніпром і з другого — в державах, що лежать на захід від совітської границі“.

На перешкоді тому, щоб ставити — каже автор — широко задумані і радикальні концепції в українській справі, стоїть саме той одноцілий розвиток окремих частин українського народу. Отой неодноцілий розвиток автор представляє на свій особливий лад. Він каже, що на Наддніпрянщині большевики винищили всю українську інтеліґенцію, а інтеліґенція тієї частини України плекається головно на еміґрації, в Німеччині та Чехії. Ця інтеліґенція — на думку автора — затратила вичуття краю і незалежність думки. Українська інтеліґенція на Волині у Польщі, хоч духово стоїть найближче до народу і має найкраще вичуття цілої української проблеми, творить тільки невеличку горстку, що не може обслужити навіть льокальних потреб своїх земляків.

„Картина українства на Червоній Руси з черги дуже далека від його наддніпрянської відміни. Після 1772-го року йшло воно власним шляхом у межах Австрії під впливом первнів західної цивілізації, виявленої в житті габсбурської монархії та католицької Церкви.

„Українці з б. Галичини мають інтеліґенцію й півінтеліґенцію навіть надто чисельну у відношенні до поємности місцевого ринку; бо фахово-суспільне зріжничкування українського громадянства там дуже слабе. Ця інтеліґенція говорить, правда, мовою, що наближена до діялекту Великої України, але — в цьому ввесь трагізм — має небагато сказати своїм братам, яких від кількох сот літ формували психічно царська Росія та її православія. Галицький українець стоїть психічно значно дальше від свого земляка з Києва чи Полтави, ніж напр. тип поляка з Познания від мешканця Виленщини.

„Австрія виплекала специфічну расу українства, яка в теперішньому моменті культурної історії того народу зовсім не надається до того, щоб перебрати провід життя східної вітки.

„Не вважаючи на найщирішу охоту галицькі українці вичувають єдино свій дільницевий інтерес і не вміють, як заходить така потреба, підпорядкувати його основній думці про цілість потреб свого народу“.

Не будемо полемізувати з п. Вельгорським про те, чи галицькі українці вміють підпорядкувати свій дільницевий інтерес загальнонаціональному, бо така полеміка і так до нічого не довелаб. П. Вельгорський, видно, не відійшов далеко від усіх своїх земляків, що інформують польське громадянство про українські справи не згідно з дійсністю, але відповідно до потреби. Та нас це не болить ні свербить. Ствердивши, що карпатські українці, як лемки, гуцули („насі гуцулі“) та закарпатські верховинці „переживають тепер період малощо не племінного життя“, п. Вельгорський каже:

„Цих уваг досить, щоб зясувати собі ті великі внутрішні трудноші української справи як міжнародньої проблеми. Україна, як незалежна країна, не має від гори сильної родимої державнотворчої верстви, а від долу розпливається в ріжнородности народніх верств“.

Словом: нема нації, нема міжнародньої проблеми. Але є проблема, що близько заторкує Польщу.

„Для Польщі справді незалежна Україна, кермована виключно власною державною рацією, значить тілько, що розчленування російського кольоса і тривке протиставлення московської держави від півночи українській державі від півдня. Викликане цим фактом зав[...]ння внутрішніх сил у суперництві між Москвою і Києвом створює

умовини досконалого відтяження східної границі".

Автор нагадує, що виходячи з цього становища маршал Пілсудський в 1920-ому році зробив договір з отаманом Петлюрою і пішов походом на Україну, але ця концепція покінчилася невдачею, бо „галицькі українці спрямували свою зброю проти польського союзника отамана Петлюри", а отаман Петлюра не мав тільки сили, щоб цю концепцію зреалізувати. Сьогодні — каже п. Вельгорський — німці проводять думку, щоб відірвати Україну від Росії. Але німці хочуть створити українську державу, що кермувалася б берлінською державною рацією, а не своєю власною, як це було в намірі Польщі в 1920-ому році. Повторюється — каже п. Вельгорський — найдокладніше 1918-й рік. Коли Німеччині вдасться перевести її пляни, то замість користей, які Польща могла би мати з розбиття одноцілого російського кольоса, вона станула б перед фактом сусідства з Німеччиною від заходу і сходу, при чому

„обі ці частини німецької держави були б злучені чесько-словацько-карпаторуським коридором"

Так бачить ці справи п. Вельгорський. Але в його статті ми не знаходимо ніякої ідейні концепції, вирішення справи польсько-українського сусідства. Тому він стоїть дуже далеко ззаду за такою хочби групою, як діячі з „Політики", про яких сам каже, що вони ставлять цю проблему в дуже категоричний спосіб.

Різдвяні рефлєксії

ВОЛИНСЬКОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

Луцький тижневик „Волинь" — це одинокий польський політичний орган. Зрозуміла річ, що при істнуванні на Волині кількох політичних течій з ріжним наставленням до української справи — цей тижневик годі вважати за голос усього польського волинського громадянства. Зате „Волинь", що виконує ролю офіціозу, повинен би відбивати погляди й політичну лінію міродатних чинників.

Чи справді так воно є та чи істнує на Волині якась ясна, проста, однаковим ідейним світлом насвітлена політична лінія в українській справі, про це дуже виразно каже різдвяне (52) число „Волиня".

В передовій статті п. н. „Вифлеємська зірка", написаній очевидно в передсвяточному настрої, що трохи змягчує людські серця, читаємо: „Цей нарід шанує мене устами, але його серце далеко від Мене" — каже автор словами Христа. — Хвала Божа перетворилася сьогодні малощо не скрізь... у бездумний, бездушний звичаєвий обряд."

Кажучи, що нема сьогодні на землі обіцяного спокою, а серед людей доброї волі і всупереч науці Христа скрізь гору бере матеріяльне перед духовим, що веде до злочинів та абсурдів автор тоном Єремії проголошує: „**Переживаємо сьогодні період чергового занепаду.***) Відвічні ідеали правди, добра та краси, які з божого надхнення є вицвітом вільного людського духа **і лише в атмосфері волі сяють повним блеском, сьогодні побліdли, притьмарені часово культом брутальної фізичної перемоги** (чудово сказано! — Х). Через те проблема погодження волі, що є суттю людської гідности, з розумними формами співжиття людей, проблема, що не може бути розвязана поза вказівками Христової науки, набрала сьогодні трагічної гостроти, власне тому, що **ми в часовому засліпленні** втратили з очей дороговказ із словами Христа: „А як хочете, щоб вам люди робили, так само й ви їм робіть". (Зовсім слушно! — Х).

Кажучи далі про кривдження ближнього, автор запитує: „Ближнього? А хто це ближній? (Наприклад: українець ближній, чи ні? — Х).

„Це запитання — каже далі — таксамо сьогодні актуальне, як було тоді, коли Христос дав на нього відповідь в оповіданні про раненого розбійниками чоловіка, якого обминали навіть духовні, аж заопікувався ним чужинець — самаританин. Бо сьогодні... вже зникло поняття „ближній", **заглушене верéском юрби, що дихає ненавистю, прищеплюваною дитячому серцеві ще на шкільній лавці".** (І це правда!! — Х).

Треба віддати авторові повинну справедливість. Це не лише Єреміїні слова — це шматки, відважно вирізані з добре знаної нам дійсности. Все це ми добре бачимо на шляху прямування до „розвязання проблеми визволення нарòдів — каже автор, до відчинення перед ними шляху повного розвитку вроджених їм талантів і властивостей, сьогодні ще пригнічених. Ця власне проблема станула з черги перед людством на шляху його поступу."

З напруженням чекаєш практичних вказівок автора: що саме треба зробити, щоб бодай на ближчому до нас терені запанував спокій, щоб зявилася в людей добра воля, щоб вернулося поняття „ближній" та щоб було усунене все те, що так гостро він осудив. Але автор на цьому обірвав міркування про ближніх.

Всеж під враженням цієї сильної статті, яка каже, що йдемо назад, до первісних часів, зроджується питання: чи під ближніми розумів автор і українців?

Мимохіть шукаємо у „Волині" статті про українців і знаходимо на 3-ій сторінці „Україніка в скороченнях" — уступи із статтей в українській справі з ріжних польських часописів.

Щоб прохолонути та зрозуміти, що від прекрасних слів до діла — ціла безодня, вистане прочитати оці власні зауваження „Волиня" з приводу знаної статті Ф. Червіського в „Політиці": „Оброблювання Волині на взірець (на модлен) Галичини (в ориг.: Малопольскі Всх.) — це знищення на Волині первнів щирої льояльности та привязання до польської держави..."

Ось як далеко від 3-ої до 1-ої сторінки „Волиня", від нагаданих у передовій статті високих істин до практичних міркувань автора „Україніки", а за ним — і редакції й інших.

Ось як далеко до випростування сімдесять сім разів кривої волинської політичної лінії.

*) Скрізь підчеркнення наші.

Виселили білоруських діячів.

Виленський білоруський „Шлях Моладзі" з 30. грудня повідомляє: 15. грудня дістали приказ виленського воєводи виселитися з прикордонної смуги два виленські білоруські діячі: б. посол до варшавського сойму й заслужений культурний діяч о. Адам Станкевич і старшина б. Білоруського Національного Комітету й культурний діяч інж. Адольф Клімович. Крім того виселено з тої самої смуги о. В. Толочка. Прикордонна смуга обіймає м. і всю Виленщину.

Згідно з цим приказом о. А. Станкевич покинув 27. XII. Вильно і виїхав до міста Слонім, куди духовна влада призначила його капеляном при монастирі СС. Непокаланок. Того самого дня виїхали з Вильна інж. А. Клімович та о. В. Толочко, що покищо затримався в Білостоці. Де буде постійно проживати інж. Клімовіч — ще не відомо.

„На залізничу стацію — пише Ш. М. — відпровадила о. Станкевича і також інж. А. Клімовича велика громада виленських білорусинів. При прощанні не в одного з присутніх текли сльози й одночасно плили гарячі бажання якнайскорішого їх повороту до Вильна. Виселені виїхали з китицями живих квіток, з біло-червоно-білими стяжками, на яких були відповідні написи, вручені їм представниками білоруської селянської молоди"

Премієр Даладіє в Тунісі.

В понеділок в 9. год. причалив Даладіє на кружляку „Фош" до Аячіо, де величаво повитали його представники влади та юрба населення. Після прийняття і 3-годинного побуту в місті Даладіє відплив до Бастії, куди причалив в 15. годині. Він зложив вінок перед памятником вояків та приняв дефіляду місцевого гарнізону. В 19. год. відплив він до Тунісу.

„Фошеві" товаришать 4 кружляки, 3 контрторпедовці та гидроплями.

Підчас подорожі премієра заступає його мін. Шотан.

У вівторок в 8. год. Даладіє причалив до Бізерти (в Тунісі).

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА ДОМАГАЄТЬСЯ ТУНІСУ.

Італійська преса дальше висуває кольоніяльні домагання під адресою Франції. „Реляціоні Інтернаціоналі" твердить, що Туніс є для Італії необхідний. Коли для Італії є Туніс питанням життя, для Франції є він тільки питанням впливів і престіжу. Італія розуміє добре, що така засаднича зміна політичної ситуації є для багатьох трудна до зрозуміння, але вона необхідна в інтересі мира. Пригадуючи погляд Бісмарка, що Туніс є яблуком незгоди між Францією та Італією „Реляціоні Інтернаціоналі" доходить до висновку, що питання Тунісу є остаточним питанням солідарности оси Берлін—Рим.

Торкаючися справи Джібутті, „Реляціоні Інтернаціоналі" твердить, що Італія по здобутті Абісинії не може далі толерувати щоб головна пристань її африканської імперії находилася в руках французів.

Україніка.

СЛОВІНСЬКА ПРЕСА

Загребські „Югославенске Новіне" помістили статтю, в якій зсолідаризувалися з деякими колами російської білгородської еміграції, що нападають та обкидують базарною лайкою уряд Карпатської України за його боротьбу проти бродіївщини та фенциківщини. У відповідь на це люблянський „Словенец" з 31. грудня м. р. виступив в обороні керманичів Карпатської України, заявляючи, що українці мають право на те, щоб славяни не перешкоджували їм, а навпаки, щоб їм помагали в національно-державному розвитку.

Словінське „Ютро" з 15. XII. 1938 р. приносить репортаж з Варшави про побут папського нунція Кортезія у Львові.

„Словенец" з 16. XII. містить заяву французького міністра Боннета в українській справі.

ХОРВАТСЬКА ПРЕСА.

„Обзор" з 31. XII. приносить варшавську телеграму Німецького Інформаційного Бюра про збори ЦК УНДО у Львові, далі поміщує статтю російського емігранта про українську справу, що появилась була у „Нає Цірхер Цайтунг" (у „Ділі" була вже згадка про неї п. Данька).

НІМЕЦЬКА ПРЕСА.

„Дайтше Рундшав" з 1. січня містить цікавий репортаж про німців на Волині, в якому подано історичний та етнографічний огляд цієї землі до найновіших часів

МАДЯРСЬКА ПРЕСА.

Мадярський будапештенський часоп[illegible] „Немзедейк" містить на першій сторінці під наголовком „Розвязка українського [illegible]ня протягом 6 тижнів?", в якій сказа[illegible] італійський міністр закорд. справ гр. Чіа[illegible] цікавиться польсько-мадярським відноше[illegible] тому, що в найкоротшому часі можна сп[illegible]тись дуже поважних подій на Україні. У [illegible]ку з тим доходять вістки, що українськ[illegible] відники навідають небавком Берлін.

Правнича сторінка.

Зміна цивільної процедури.

Як ми вже згадували, декрет президента з 21. листопада 1938 р. (Д. З. ч. 89 поз. 609) знопелізував карну і цивільну процедуру. Суттєві постанови новелі до карної процедури ми вже обговорили.*) З головними постановами новелі до цивільної процедури слід теж запізнатись, бо вона вводить деякі засадничі зміни.

II.

ЗМІНЕНА КОМПЕТЕНЦІЯ ГОРОДСЬКИХ СУДІВ.

Згідно з новелею городський суд розглядатиме: 1) **маєткові справи, в яких вартість предмету спору не перевищає 2.000 зол.**

Дотепер городський суд розглядав маєткові справи **до 1.000 зол.;** понад 1.000 зол. належали вже до окружних судів); 2) **ділові справи**, якщо вартість предмету поділу не перевищає 50.000 зол. (до ділових справ належать спадщинні справи, поділ спільного маєтку і т. п.); 3) **без огляду на вартість предмету спору:** а) справи за нешлюбне батьківство і звязані з тим маєткові справи (аліментаційні справи у звязку з нешлюбними дітьми) та б) справи за нарушення в посіданні. Дотепер городський суд розглядав ще **всі справи звязані з договором найму помешкання.** Новеля змінила дотеперішню постанову ст. 10 к. п. ц. так, що у справах найму компетенція суду залежатиме від вартости предмету спору. Отже якщо нпр. претенсія **не буде** перевищати **2.000 зол.** — таку справу розглядатиме гор. суд; якщо буде перевищати **2.000** зол., розглядатиме вже окр. суд. Отже відтепер у справах **найму та аренди компетенція** суду залежатиме від вартости предмету спору.

ПРАВО УБОГИХ.

Корисну зміну ввела новеля до ст. 112 к. п. ц. про признання права убогих. Дотепер дуже важко було дістати право убогих, бо ст. 112 к. п. ц. постановляє, що суд може признати фізичній або і правній особі право убогих, якщо вона викаже своє **повне убожество** на основі посвідки публичної влади про її родинний і маєтковий стан та доходи. Новеля ввела засадничу зміну, бо відтепер **признання права убогих може домагатись фізична особа, яка викаже на основі посвідки** адміністраційної, самоуправної влади чи опікунчого суду, **що не може покрити коштів процесу без шкоди для свого прожитку і своєї родини.**

Правна особа, що старається за право убогих, обовязана виказати, **що не має достаточних засобів на кошти процесу.**

Вкінці новеля постановляє, що **суд може признати право убогих частинно.** Засади частинного признання права убогих означить щойно розпорядок міністра справедливости. Як відомо, право убогих має уможливити бідній стороні доходити або боронити свої права.

КАСАЦІЯ.

Вкінці засадничу зміну вводить новеля до ст. 425 к. ц. п., що обіймає постанови коли можна внести касацію. Отже відтепер можна буде вносити касацію в маєткових справах щойно тоді, коли **вартість предмету „заскарження" перевищає 1.500 зол. а в судах праці 500 зол.** Дотепер касацію можна було вносити в маєткових справах, якщо вартість предмету „заскарження" перевищає **500** зол., а в судах праці вже від 300 зол.

Новеля ввела ці обмеження тому, щоб відтяжити Найвищий Суд, що просто засипаний цивільними справами. До кінця червня 1938 р. число неполагоджених справ у Найвищім Суді дійшло до 10.416 справ. Одначе щойно життя виявить, що цю постанову треба буде доконче змінити. Життя виявить, що краще було збільшити число суддів Найвищого Суду, щоб його відтяжити, ніж замикати доступ біднішим сторонам, яких претенсії не перевищають 1.500 зол. Замкнення доступу до Найвищого Суду саме таким бідним сторонам збільшить в них лише почуття кривди

м-р м. х.

*) Гл. „Діло" ч. 287.

Полекші з чужими грішми у прикордоннім поясі.

Девізова комісія дозволила аж до відклику розпорядком з 22. листопада 1938 р. (Урядовий Денник Міністерства Скарбу ч. 32 поз. 763): 1) приймати у прикордоннім поясі і на двірцях залізничих шляхів чужі гроші найбільше до висоти і рівновартости 50 зол. від осіб, які прибувають зза кордону за продані їм товари, чинитьби і послуги; 2) видавати у прикордоннім поясі решту в заплати в тій самій валюті, якою плачено за товари, послугу і чинитьби або її рівновартість (польською валютою).

Чужі гроші приймати в рівновартости понад 50 зол. можна лише за індивідуальним дозволом девізової комісії на внесок зацікавленої особи, що його підтримає місцева адміністраційна або самоуправна влада відповідною посвідкою, в якій ствердить, що такий дозвіл потрібно видати з огляду на заробіткові умовини петента або з огляду на місцеві умовини. Такий дозвіл дає девізова комсіія під такими умовинами: 1) чужі гроші треба відпровадити найдалі до 10-ох днів девізовому банкові або девізовому аґентові. Заборонено відпроваджувати (вимінювати на золоті) закордонні платничі засоби іншим установам і особам; 2) ті, які приймають чужі гроші, обовязані зберігати докази відпродажі чужої валюти до девізової контролі.

—o—

Чи Суспільна Обезпечальня буде платити відшкодування — чи ні?

Перед окружним судом у Вильні почався сензаційний процес проти Суспільної Обезпечальні, від якої домагається Бронислава та Ян Абулевичі відшкодування в сумі 36.000 зол. Суспільна Обезпечальня лікувала позовницю Абулевичеву, яка була обезпечена. Підчас лікування насвітлювали її проміннями Рентгена, але так нездарно — як запевняє позов — що позовниця залишиться калікою і нездібною до праці на ціле життя.

Заступник Суспільної Обезпечальні Бронислав Олехнович заявив, що ціла справа за відшкодування неактуальна, бо Найвищий Суд у своому присуді, що його ми недавно подали в перекладі, станув на становищі, що Суспільна Обезпечальня не відповідає за провини своїх лікарів.

Суд відложив розправу, щоб долучити до актів кореспонденцію, що її вела Суспільна Обезпечальня з міністерством суспільної опіки.

Присилайте передплату!

Законопроект про парцеляцію задовжених маєтків.

Незадовго сойм розглядатиме законопроект про парцеляцію задовжених земельних нерухомостей, що його підготовив уряд. Згідно з цим законопроектом парцеляції підпадатимуть земельні маєтки, що задовжені на 100%. Такі задовжені нерухомости може передати роземний уряд державному Рільному Банкові на внесок... воєводи. Гроші за розпарцельовані маєтки складатимуть до судового депозиту до розділу між вірителів. Положення цих обставин буде куди гірше ніж підчас продажі нерухомости на ліцитації, бо готівкою дістануть вірителі ледви частину своєї належитости (найбільше 30%), а решту облігаціями 3% державної земельної ренти. Законопроект передбачує трилітній речинець до закінчення парцеляції. Якщо до трьох років задовжені нерухомости не будуть розпарцельовані, їх може купити оборотовий фонд рільної реформи або можна продати на ліцитації.

Вкінці згаданий законопроект передбачує парцеляцію менше задовжених маєтків, але вже без примусу. Таку парцеляцію переводитиме державний Рільний Банк на внесок власника парцеляції.

Новий законопроект приспішить лише швидшу кольонізацію на наших землях.

Законопроект про суди суспільних обезпечень.

Дотеперішня процедура у справах суспільних обезпечень виявляє безліч недомагань. Як відомо, спори обезпечення зі суспільними обезпеченями поладнують в першій інстанції ріжні обезпеченеві установи. Від їх рішень невдоволені обезпечені можуть внести відклик до роземного суду, що як апеляційна установа вирішує остаточно спори обезпечених зі суспільними обезпеченнями. Тому кодифікація процедуральних постанов в обезпеченевих справах була необхідна. У звязку з тим міністерство суспільної опіки опрацювало проект закону про суди суспільних обезпечень, що поладнуватимуть всі справи з ділянки суспільних обезпечень. Одночасно законопроект подає подрібні процедуральні постанови, аналогічні до постанов цивільної процедури. Вкінці створення судів суспільних обезпечень може нарешті доведе до того, що обезпечені зможуть дійсно домагатись від суспільних обезпечалень, щоб виконували совісно всі свої зобовязання супроти обезпечених: фізичних та умових робітників.

Леґалізація мірничого приладдя.

Окружні уряди мір і ваг пригадують, що купці обовязані з цьогорічним Новим Роком леґалізувати своє мірниче приладдя. Цього року уряди мір і ваг провірюватимуть та наново остемпльовуватимуть всі ваги, що їх востаннє остемпльовували в 1936 р.

За незголошення мірничого приладдя до леґалізації грозить гривна і кара арешту.

Сторінка без політики.

Танок царя підчас найбільшої катастрофи світа.

Останній цар Росії, Микола II. вступив на престіл у 1894 р., проте його коронація відбулася в Москві щойно два роки пізніше, 13. травня 1896 р. по старому календарі.

Найближчі дорадники намовляли царя вибрати інший речинець для такого величавого свята, бо тринацятка могла би виявитися для нього нещаслива, одначе цар сміявся з цього забобону.

— Шож — казав Микола, хай і тринацятка, але зате вівторок, а він, кажуть, щасливий день у тижні. Отже одного дня щастя й нещастя; значить: на двоє баба ворожила.

Як знаємо, то та тринацятка була для царя справді дуже нещаслива, бож його панування перервали у 1918 р. вистріли большевицьких мавзерів. Лиха ворожба сповнилася доволі скоро, бо того самого дня. День коронації царя Миколи II був не тільки днем величавої паради, але і днем велитенської катастрофи, підчас якої втратило життя кілька тисяч осіб.

У великому, старому московському соборі горіло кілька тисяч свічок, в їх дрижачому блиску мерехтіли золотом та каменями висаджувані бані та творили для багатотисячної юрби небуденне видовище. На тому тлі мінився дорогий одяг вибагливих жінок та одностроі ріжних послів і дипльоматів. На окремому, вибитому багряним оксамитом підвищенні стояли два золочені престоли. Усе те творило прегарну симфонію світла, кольорів і багатства, яким могла похвалитись тільки стара, зарозуміла передвоєнна Росія.

Новий цар бажав у тому дні виявити свої почування до простолюддя й тому вирішив, що не лиш багаті й визначні люди можуть забавлятися того дня, але танці й забави повинні бути доступні для всіх без вийнятку. Отже уладжено забаву на велику міру. Йдучи слідом Бориса Годунова, цар Микола забажав роздати подарунки селянам, яких стягали на забаву з найдальших частин держави.

Веселе містечко.

На великому Ходинському Полі уладили щось у роді Люнапарку. Цар і цариця мали там роздавати дарунки, що складалися з одного фунта білого хліба, барвистої хустки на голову, пів фунта ковбаси, лакоминки та чаші з царськими ініціялами. Тоді приладжено 40 тисяч таких пачок, бо організатори надіялися великого збіговища селян.

Одначе в дійсности зіхалося багато більше селянства. Вже на тиждень перед коронацією з усіх усюдів царської Росії, днем і ніччю приїздили до Москви окремі поїзди навантажені цікавими, які хотіли побачити незвичайне видовище. Селяни відбували далеку подорож, стоячи по кільканацять годин на ступнях поїзду. Цеж була неякабудь нагода побачити зблизька „батюшку-царя" та ще й дістати від нього дарунок.

День перед коронацією міністр царського двора дістав вістку, що наплив селян щораз більшає та що слід негайно змобілізувати всі засоби обережности, щоб не допустити до катастрофи. Міністр звернувся негайно до влади, домагаючись, щоб визначити окремі військові відділи. Одначе військо не погодилося на те, вважаючи свою участь у характері сторожів — образою царя. Хай, — мовляв, — нарід бавиться без перепон!" На другий день, 13. травня 1896 р., в год. 10. ранком мали отворити „веселе містечко", від якого юрбу відділював глибокий на 50 м. рів. Кожний, хто переходив містком на „площу забав", мав дістати дарунок. Та як вдержати владі непроглядну юрбу, що не слухає ніяких приказів, ні вказівок? Хто був би ждав терпеливо на свою чергу, щоб відтак може виставитися на кпини сусідів, якби так через спізнення не дістати дарунку? Адже заздалегідь говорили, що не стане для всіх дарунків.

Люди не спали цілу ніч, коли-ж стало світати, юрба стояла над глибоким ровом; її ледви стримувала горстка поліцаїв, які хоч і робили все, що могли, проте не могли вдержати стихії мас. Перші ряди наближались до греблі. Не помогли ніякі прикази ні погрози. Очевидно вина того всього, що трапилося спадала на плечі російської влади, яка ніколи не вміла виявити відповідної проворности, як обходитися з юрбою.

Раптом розійшлася вістка, що не стане для всіх чарок. Ніхто не знав, хто перший пустив серед маси таку жахливу у своїх наслідках вістку. За нецілу хвилину юрба перервала посторонки, які загороджували доступ до „площі забав", столочила поліцаїв і, нічим уже нестримувана, рванула вперед. Хто мав щастя, той дістався на площу, інші попадали до глибокого рова, вбиваючися на місці. Та на тому не кінець, бо властива катастрофа скоїлася щойно на площі забав. Усі, які перейшли через рів, кинулися вперед, домагаючись видачі дарунків. Організатори нещасної імпрези знову стрілили нову дурницю, бо кинули між маси кілька пачок. У задних рядах счинився переполох, бо безліч розшалілих селян побоювалося, що для них не стане дарунків. Почалося немилосерне топтання по тих, що попадали. Старці, жінки й діти падали на землю і їх притолочували великі селянські чоботища. Зойки ранених мішалися з вигуками розлючених мужиків, яких ніщо не здержувало від здобуття царської чаші і пів фунта ковбаси з колачем. Все те тривало всього пятнацять хвилин, одначе й того було доволі, щоб на смерть затоптати — на основі офіційного обчислення — 1.138 осіб, у дійсности число нещасних жертв було більше, як три тисячі осіб! Щойно у трагічному менті стягнули козаків, які прогнали нагайками царських гостей.

Важко уявити собі більш трагічний контраст: з одного боку шумні паради, коронація, з другого одна з найбільших катастроф світа.

Найбільш цікаве закінчення тієї несамовитої події. Того самого дня вечором мав відбутися величавий баль, що його улаштував французький посол у Москві з нагоди коронації. Не зважаючи на враження, яке викликала несамовита катастрофа, не вдалося відложити балю. Навіть Микола II був на тому балі з дружиною.

— Шож — говорив цар — володар мусить бути теж добрим актором, який виступає в комедії навіть тоді, коли серце крається з болю.

У той час, коли з Ходинського Поля збирали століченi трупи, недалеко, у рясно освічених салях достойні гості безжурно гуляли.

Осьтак виглядала коронація останнього царя Росії. У крові почалося і у крові скінчилося

—o—

Чи люди щораз вищі?

В останніх часах наука займається цією справою дуже пильно. Поміри, обчислення й досліди, що їх переведили останніми часами в Німеччині пропонують за тим, що вага й ріст людини виявляють тепер звишкові тенденції. Статистичні дані з 1894—1897 рр. виказали тільки 1,6 прц. новобранців, що переступали ростом 180 цт., та 41,8 прц. нижче 165 цт. Зате річник з 1913 р. виказує 5,82 прц. новобранців вище 180 цт., а тільки 24,16 прц. понижче 165 цт, скількість новобранців вище 170 цт. піднеслася з 28 прц. на 46,9 прц. Стверджено теж при помірах з літ 1935 і 36, що двацятьтрилітні хлопці пересічно вищі від двацятьлітніх. Ці числа доказують, що людина не перестає рости у 20. році життя, як це думали давніше. Поміри і досліди, які безперечно в найближчій майбутності будуть переводити дуже точно, дадуть змогу ствердити, чи та звишка росту є випадковим проявом, чи постійною тенденцією, оправданою якимсь процесом, що відбувається в організмі людини. Можна здогадуватися, що той додатній прояв завдачуємо розвиткові й поширенню всякого роду спортів.

ВЕСЕЛЕ.

ПІДСЛУХАНЕ.

— Куди так спішишся.
— До дому.
— Так скоро?
— Раз у життю хотів би я перевести вечір із жінкою.
— Ов, а це що сталося, що ти такий доматор?
— Бачиш, мій дорогий, моя жінка перестудилася і ледви говорить!

. . . .

— Волію мати тиф, як бути міліонером.
— Чому?
— Бо міліонери вмирають всі, а на тиф вмирає тільки 65 прц. хорих

З АМЕРИКИ.

Одного американського опришка перед замкненням до вязниці сфотографовано в шістьох позах.

Коли тому опришкові удалося втекти з вязниці, зараз розіслано його світлини до всіх поліційних станиць в цілім краю.

По кількох днях до головної команди надійшов телефонограм з одної станиці:

— Пять бандитів вже зловлено. Ми вже на сліді шестого. Арештуємо його за кілька годин.

ЙОГО КРОВ.

Пана графа вкусила блоха. Пан граф вибирається на лови тої блохи. Вкінці пощастило йому зловити блоху. Бере її зручно кінцями пальців і викидає її через вікно.

— Чому її не вбеш? — питає графиня.

— Виключене! — відповідає граф з гідністю — в її жилах пливе моя кров!

ПОПУЛЯРНІСТЬ.

Вожд американського війська в часі світової війни, генерал Першінг тішився величезною популярністю у Злучених Державах. Він дав собі якось вирвати два зуби, й на другий день довідався, що спритний дентист продав ці зуби, беручи за них по 100 долярів. Обурений генерал зараз поручив свому адютантові викупити свої зуби.

Вже по двох днях адютант приніс йому 171 зубів.

ВОНА ЗНАЄТЬСЯ

Молода оперетКова діва вийшла заміж за графа ді Савота. На балю хтось запитав її:

— Чи пані знають „Графиню Маріцу"?

— Алеж певно — відповідає діва — з графині, всі знаємося!

ЯК ТО ВІН РОБИТЬ.

Один з учнів славного різьбаря запитав його одного разу:

— Учителю, в який спосіб творите мистецькі твори?

— О, то цілком просте! — беру брилу мурову і відрубую від неї все, що непотрібне.

Вістки з Карпатської України.

ЛІСОВІ БАГАТСТВА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Як подає Карпатоукраїнська Пресова Служба, в Карпатській Україні держава має 336.617 га лісу, приватні власники 185.324 га, церковні громади 2.188 га, політ. громади 17.373 га лісу.

Переважають ліси з листковими деревами, бо є їх 67.7%; шпилькових лісів є 23.3%, а 10% припадає на мішані ліси. Ліси переважно старі. 29.7% дерев є старші, ніж 100 років.

З листкових дерев переважає бук, на який є тепер на деревному ринку добрий попит.

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ ЗДОРОВЛЯ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

До віденського рішення були в Карпатській Україні чотири лічниці: державна в Мукачеві з філією в Солотвинських Копальнях, дві краєві: в Берегові та Севлюші і міська в Ужгороді. Крім того була ще породова клініка при державній школі для вишколу повитух в Ужгороді.

У висліді віденського рішення відпала міська лічниця в Ужгороді. Державну лічницю з Мукачева перенесено до Береґвару коло Чинадієва, краєву лічницю з Берегова до Кривої коло Хусту. Без зміни залишилися лічниці в Севлюші та Солотвинських Копальнях. Крім того отворено менші лічниці у Вел. Березному, Сваляві, Воловому та Ясіні.

В найкоротшому часі отворять санаторію для грудних недуг у Ставному, а весною приступлять до вибудування заведення для умово хорих. У квітні отворять, мабуть у Перечині, школу для повитух.

РОЗБУДОВА ХУСТУ.

В Хусті докінчують будову 5-ох деревляних будинків для міністерства внутрішніх справ, яке дотепер було приміщене в будинку ґімназії. Це уможливить правильне навчання в ґімназії.

МІСТА ЗАСУДЖЕНІ НА СМЕРТЬ.

В Ужгороді та Мукачеві зростає невдоволення населення. Оба ті міста, відтяті від краю, втратили звязок зі сільським населенням, яке постачало до міст землеплоди, а одночасно робили закупи в міських крамницях. Це все відпало, тому в Мукачеві та в Ужгороді відчувають недостачу сільських продуктів, ціни їх значно піднеслися; з другого боку купці нарікають, що нема кому продавати.

Щоб підбадьорити трохи населення цих ізольованих міст, поширює тепер мадярська пропаґанда вістку, що границі коло Ужгороду та Мукачева пересунуть 10 кільометрів на північ і що таким способом ці міста дістануть підміські села. Вістка та вповні неправдива та збільшить лиш розчарування ужгородських і мукачівських купців.

ЧУЖІ ЖУРНАЛІСТИ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Загранична преса не перестає цікавитися Карпатською Україною. Доказують це часті відвідини представників великих щоденників. В останніх днях навідав Хуст редактор „Нюз Кронікл" з Ню Йорку, д-р Філір Панет, представники „Юнейтід Нюзпейпер Сервіс" з Ню Йорку та Пер Демартр, редактор париського „Матену".

АГОНІЯ ЗАКАРПАТСЬКОГО „МОСКВОФІЛЬСТВА.

Деякі закарпатські українці, зведені аґітацією, вступили на шлях фальшивого москвофільства, переконані, що працюють для добра народу. Зрада москвофілів отворила їм очі і вони побачили, що їхнє місце лиш у рядах українського народу. Карпатоукраїнська преса містить щоденно заяви-сповіди тих „блудних синів". З видніших згадаємо тут молодого талановитого поета Андрія Патруся та провідника молоді д-ра Павла Теняка.

ДЕЛЕҐАТИ РУМУНСЬКОЇ МЕНШИНИ У ПРЕМІЄРА.

Премієр о. д-р Волошин приняв делеґацію румунської національної меншини, зложену з о. декана Ґріґора Мойша з Білої Церкви, о. Юона Маріну з Солотвини, о. Василя Хузу з Нижньої Апші, о. Лаврентія Маріну та о. Юона Міґалія з Середньої Апші, які в імени цілого румунського населення висловили льояльність і вірність урядові Карпатської України та побажали премієрові і цілій владі багато успіхів у новому році.

ПОСПІШНІ ПОЇЗДИ НА ЛІНІЇ ЯСІНЯ—ХУСТ —ПРАГА.

Від 9. ц. м. наладнають залізничу сполуку на лінії Ясіня—Хуст—Севлюш—Прага. Виїзд з Хусту в год. 14,36, приїзд до Праги в год. 7,50 другого дня; виїзд з Праги в год. 21,03, приїзд до Хусту в год. 14,27.

ЗАМІСТЬ СВЯТОЧНИХ ДОДАТКІВ — ДОПОМОГА ДЛЯ БІДНИХ.

Карпатоукраїнський уряд постановив не виплатити урядовцям новорічних ремунерацій, а призначені на це гроші зужити на допомогу бідним. Військові самоходи розвозять муку для бідних селян.

НОВА ШКОЛА.

Керманич міністерства освіти д-р Штефан відкрив нову горожанську (виділову) школу в Липці біля Хусту.

НАПАД ТЕРОРИСТІВ НА СІЛЬСЬКУ ХАТУ.

Мадярські терористи перейшли кордон та кинули ґранати на одну сільську хату та втікли перед граничною сторожею.

ЧЕХИ ВЧАТЬСЯ ПО УКРАЇНСЬКИ.

Як подають „Народні Лісти", чесько-українські товариства уладжують курси української мови. З огляду на невисокі оплати треба сподіватися, що на ці курси впишеться чимало учасників.

Арештування британського віцеконсуля в Сан Севастіяні

Зі Сан Севастіяну наспіла вістка, що нац. влада арештувала там місцевого британського віцеконсуля та його жінку.

НА ВСІХ ВІДТИНКАХ КАТАЛЬОНСЬКОГО ФРОНТУ НАЦІОНАЛЬНІ ВІЙСЬКА ЙДУТЬ ВПЕРЕД.

Комунікат національного командування стверджує, що на всіх відтинках катальонського фронту національні війська постійно йдуть вперед. На півночі вони заняли вершок Кап, на півдні пішли 5 км. вперед та заняли Хункозу, Торре дель Еспаньоль, Льома Альта, Валь де Лебрера, Рубіо дель Медіо і дель Арріва.

2.600 червоних попало в полон нац. військ, що захопили чимало зброї та муніції.

Червоне командування стверджує, що на відтинках Ґранаделля, Альвахес і Фальсет нац. війська заняли кілька горбків, але на інших відтинках їхні наступи не пощастили.

Політична амнестія в Румунії.

Як подає аґенція Радор, король Карло проголосив з нагоди Нового Року амнестію для вязнів, засуджених за те, що мали у себе нелеґальні публікації. Амнестія не торкається тих, що кольпортували ці публікації.

ПАРТІЙНІ ОДНОСТРОЇ.

Проурядова румунська „партія національного відродження" ввела римське поздоровлення (піднесенням правої руки), яке обовязує вже і на королівському дворі.

Для членів партії введено однострої: сині з червоною випусткою; в них виступили перший раз міністри.

Вшануйте тих, що віддали себе в жертву нашій Батьківщині.

✝

В другі роковини смерти
бл. п. Др. Степана Федака
відправиться Заупокійне Богослуження в храмі св. Юра дня 6. січня 1939 р. в год. 8-ій рано, на яке запрошує
Родина.

МЕКСИКАНСЬКЕ РОБІТНИЦТВО ОБЄДНУЄТЬСЯ ДЛЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ КОМУНІЗМУ.

Три союзи мексиканського робітництва: „Конфедерасіон хенераль де травахорес", „Конфедерасіон рехіональ де травахорес де Мехіко" „Ля каза дель пуебльо" ведуть переговори у справі обєднання для спільної боротьби проти комунізуючої „Конфедерасіон де травахорес де Мехіко"; яка тиранізує інші.

—о—

З нових видань.

Ілько Борщак: КАРПАТСЬКА УКРАЇНА У МІЖНАРОДНІЙ ГРІ. Накл. Вид. „Наше Слово". Львів 1938. Стор. 62, форм. 8°.

Після публікації інж. Е. Храпливого (Карпатська Україна в числах), що вийшла відбиткою з „Діла" заходом вид. „Нового Села" та після історичного нарису Карпатської України пера д-ра В. Пачовського, що появився п. н. „Срібна Земля" заходом видавничої кооперативи „Дружина", маємо перед собою нову працю про українське Закарпаття, якої автором є відомий наш історик Ілько Борщак. Три публікації присвячені Закарпаттю, що появились у Львові в такому короткому часі, це найкращий доказ величезного зацікавлення закарпатськими проблемами серед нашого загалу.

Як інші праці Борщака, так і його „Карпатська Україна у міжнародній грі" визначається прозорим викладом і вносить неодно нове в дотеперішню літературу про Закарпаття. Бо Борщак опер свою студію виключно на певних, джерельних матеріялах та документах, зокрема на документах із протоколів Мирової Конференції, які він використав тут уперше. Це очевидно сильно підносить вартість його праці, яка стала таким чином поважним вкладом у літературу предмету.

Цікаво буде може відмітити, що подібно, як у наших днях, і в 1919 р., коли також рішалася доля Закарпаття, висували проти його самостійности й незалежности такі самі арґументи: ґеографічну кволість країни і політичну нездібність населення. Це підносила комісія американських експертів при Мировій Конференції, якою проводив полк. Гавс, приятель Вільсона, це заявив 8. травня 1919 р. на раді міністрів закордонних справ у Парижі міністр закорд. справ Анґлії Бальфур („Мені сказали, що є більше, ніж 400.000 русинів, але їх не можна вважати здібними до утворення цілком незалежної держави"). Що тоді прилучено Закарпаття до Чехословаччини як автономну одиницю, а не залишено його й надалі під мадярським пануванням, у цьому найбільша заслуга д-ра Е. Бенеша, який уживав усіх можливих заходів та всього свого красномовства, щоб тільки переконати провідних мужів Антанти, що так буде найкраще для самих русинів і для Чехословаччини, яка дістане таким робом спільний кордон з Румунією.

Очевидно, автор майже паралельно з тим обговорює і заходи української делеґації на Мирову Конференцію в справі прилучення Закарпаття до української республики, чи пак протести тієї делеґації проти прилучування української території колишнього угорського королівства до чехословацької держави. В тодішніх обставинах (травень 1919) всі такі ноти-протести не могли мати, розуміється, ніякого успіху.

Все те й багато іншого цікавого матеріялу знайде читач у цій новій праці нашого заслуженого дослідника. Дещо, як напр. вислів Масарика про те, що Закарпаття буде в ЧСР „депозитом" до слушного часу, залишається й надалі справою невиясненою. Автор думає, що справа з „депозитом" Закарпаття є лише одною з численних леґенд, які повстали довкола Мирової Конференції.

При джерелах і матеріялах, що їх автор використав та у відповідних місцях цитує, варто було, думаємо, згадати і дуже цінну працю Ортоскопа п. н. „Визвольні змагання закарпатських українців" (Відень 1924), в якій обговорено на основі документів усі заходи закарпатського населення, що їм воно робило в справі

свого визволення в рр. 1918—1919. Про цей період Закарпаття у автора згадано тільки одним реченням (стор. 19—20), а цеж іде про вияв волі до вільного життя самого заінтересованого населення.

Видавництво зробило добре, що додало до праці Борщака ті матеріяли й документи, які торкаються історії Закарпаття за останні місяці (від вересня до кінця листопада 1938). Ці документи: ухвали Української Національної Ради, її універсали, віденський арбітраж, конституція Карпатської України і т. д. — причиняються ще більше до ожавлення та актуалізації нової праці Борщака. Жаль лише, що видавці не припильнували коректи, через що маємо в книжці кілька прикрих помилок. Так пр. на стор. 22. читаємо: „З другого боку, пізніше, Бенеш у 1934 р. твердив у „Промові про підкарпатську проблему і **його відношення** до чехословацької республи**ки", що..."** Очевидно має бути: і її відношення до чсл. республики. На ст. 25 подано, що Антін Бескид (1855—1933) — це майбутній **перший** губернатор Підкарпатської Руси. Як відомо, першим губернатором П. Р. був Жаткович; **Бескид був другим з черги губернатором.** На стор. 26 зложено помилково, що франц. дипльомат Жіль Камбон **голосував** у „польській комісії"; має бути: **головував.** На стор. 30 зложено, що українська територія... **повинна,** згідно з рішенням Мирової Конференції, відійти до чехословацької держави; тут слово „повинна" вжите зовсім фальшиво, і треба розуміти: **„має відійти".** Таких менших чи більших непорозумінь у тексті є, на жаль, значно більше.

Та не зважаючи на ці недогляди, нова книжка Борщака безперечно дуже цінна і заслуговує на найбільше поширення серед нашого народу.

Ів. Німчук.

Митрополит Шептицький кардиналом?

Нинішній „Експрес Вечорни" подає в телеграмі з Варшави вістку, що між кандидатами до кардинальського капелюха з Польщі згадують о. митрополита Шептицького.

ОЗН І УКРАЇНСЬКА СПРАВА.

В бюрі плянування ОЗН-у у Варшаві утворили український реферат. Крім того окремі організації молоді, праві та ліві скликують міжорганізаційну комісію для випрацювання ідеольогічної заяви в українській спр[аві].

—o—

ЗБРОЄННЯ У ШВЕЦІЇ.

СТОКГОЛЬМ. За повідомленням „Стокгольм Тідніген" міністр оборони зажадає від парляменту, що збирається за тиждень, нових кредитів у висоті коло 100 міліонів корон на будову двох панцирників.

—o—

ЗМІНА НА СТАНОВИЩІ БРИТ. АМБАСАДОРА В РИМІ.

ЛЬОНДОН. На становищі британського амбасадора в Римі зайде зміна. Дотеперішній амбасадор льорд Перт йде у відставку. Його місце займе сер Персі, теперішній британський амбасадор в Анкарі.

ПЕРЕД ПОЇЗДКОЮ ҐЕРІНҐА ДО РИМУ.

У пресі появилась вістка, що по гостині в Римі премієра Чемберлена й льорда Галіфакса, приїде до Риму маршал Герман Ґерінґ. Значіння цієї гостини збільшує це, що вона відбудеться зараз по відїзді Чемберлена й Галіфакса до Англії. Ґерінґ приїде до Риму мабуть ще при кінці цього місяця. В Римі переведе він розмови у першу чергу з Мусоліні́єм, Чяно та маршалом Бальбо.

НАСЛІДКИ АМЕРИКАНСЬКОГО СИЛЬВЕСТРА.

НЮ-ЙОРК. За останні 2 дні новорічних свят у Злучених Державах згинуло насильною смертю 259 осіб, в тому числі 150 наслідком переїзжень. У Ню-Йорку пополнило самогубство 25 осіб.

НОВИНКИ.

4 СІЧЕНЬ

Середа

Ст. ст. 22. грудня 1938.
Вмч. Анастасії.
Лат. Тита, Ізабелі.
Сонце: схід — 7.23, захід — 15.35.
Місяць: схід — 15.04, захід — 6.09.

Завтра: 5. січня. Четвер.
Ст. ст. 23. грудня 1938. 10 мучеників на Крит
Лат. Емілії, Телесфора.
Сонце: схід — 7.22, захід — 15.36.
Місяць: схід — 16.15, захід — 7.07.
Повня місяця в год. 20.30.

—o—

— **Наша Служба Божа в радіо.** В суботу 7. січня, в перший день Різдвяних Свят, трансмітує львівське радіо архиєрейську Службу Божу і проповідь Високопреосв. Митрополита з Успенської Церкви. Початок: год. 9.40.

— **Різдвяні гр.-кат. богослужения в Познані.** У. С. Г. в Познані повідомляє, що в суботу 7. І., в перший день свят, буде відправлене в костелі оо. Францішканів в год. 6-ій рано Повечеріє Велике з Литією („З нами Бог") і потім торжественна співана Сл. Божа. Другого дня Свят, у неділю 8. І., богослуження в годині 10-ій, на св. Стефана 9. І. Сл. Божа в год. 7-ій рано.

— **В домівці Молодої Громади** відбудеться в четвер в год. 7. ввечір реферат інж. Білинського Романа п. н. „Наші завдання в світлі суспільної енерґетики". Вступ для членів і впроваджених гостей.

— **Відчит проф. В. Морачевського** „Шарль Пеґі, людина і творчість" улаштовує львівський Союз Пластиків 5-го ц. м. в год. 7 веч. у льокалі Товариства при пл. Марійській. Гостям раді.

— **„На лоно польської національности"** — пише „Вечур Варшавскі" з 1. ц. м. (ч. 1) — перейшло в селі Нетреба, пов. Сарни коло 100 осіб, здебільша з прізвищами Шеремети. Крім того перед кількома днями перейшло на римо-католицький обряд 47 осіб у сусіднім селі Окопи, теж майже самі Шеремети.

— **Львівський куратор переходить до міністерства освіти?** „Слово Народове" з 3. ц. м. повідомляє, що львівський куратор д-р Купчинський перейде в найближчому часі до міністерства освіти на становище директора департаменту. На його місце прийде з міністерства освіти директор департаменту Поляк або стане віцеміністром освіти на місце проф. Александровича.

— **Дальші зміни в окружнім суді у Львові.** З днем 1. січня ц. р. пішов у стан спочинку суддя окружного суду Бочар, який брав часто участь у політичних процесах як член трибуналу. Суддя Бочар був головою львівського „кола звйонзку леґіоністів". „Слово Народове" з 3. ц. м. повідомляє, що суддя Бочар обійме один із нотаріятів. Від 1. січня ц. р. одиночні судді окружного суду, які вели розправи при вул. Пекарській, будуть урядувати при вул. Баторія. На їх місце при вул. Пекарській буде відбуватись мала апеляція, себто апеляція від присудів городських судів і відклики від кар адміністраційної влади.

— **З „туги за працею" крав самоходи.** На перехресті вулиць Вроней і Хлодней у Варшаві невідомий злодій вкрав таксівку Г. Пінковському, який пішов на обід. Тому пошкодований сів чим швидше до другого самоходу і почав розшуки за своєю таксівкою. Щойно при вул. Сенній й догнав свою таксівку з пасажиром і невідомим шофером. Злодій намагався за всяку ціну втекти, але тому наїхав на дві дорожки і пошкодив самохід. На поліції зловлений шофер заявив, що вже від довшого часу є без праці і тому з „туги за працею" позичив собі на хвилину самохід, щоб переїхатись вулицями.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Четвер, 3. січня 1889.

МИР ЗАБЕЗПЕЧЕНИЙ НА ДОВШЕ ЯК НА РІК.

Брукселя, 3. січня. Бельгійський король заявив у новорічній промові, що мир забезпечений на довше, як на один рік.

ПЕРШЕ ВІЧЕ АВСТРІЙСЬКИХ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТІВ.

„В Гайнфельді в Долішній Австрії відбулося 30-го грудня перше віче австрійських соціял-демократів, в якому взяло участь 80 делегатів і 40 гостей з 19-ти міст з усіх країв Долитавии. На цьому вічу ухвалено насамперед засаду соціяльно-демократичної робітничої партії в Австрії, на підставі якої мають погодитися всі соціял-демократи і змагати спільно до одної мети, уживаючи до боротьби лиш таких засобів, що зєднали би соціял-демократам пошану в цілому народі".

ТЕМПЕРАТУРА У ЛЬВОВІ.

в добі від 12-ої години вполудне 1-го січня до 12-ої години вполудне 2-го січня була найнижча —20.6 ступнів Цельзія (2-го січня над ранком) і найвища —13 ступнів Цельзія.

— **Вибір трьох кандидатів на вірменського архиепископа** відбувся в понеділок 2. ц. м. у вірменській катедрі на зїзді вірменського духовенства з цілої архидієцезії. На зїзд прибули теж делеґати греко-католицької Митрополичої Капітули: Преосв. Кир Никита і крил. о. проф. д-р Лаба. По жалібнім богослуженні за душу бл. п. архиеп. Теодоровича і торжественнім богослуженні до св. Духа замкнено брами катедри, в якій залишилися лише священики обох східних обрядів. З черги вікарій вірменської капітули кс. Д. Каєтанович виголосив відповідну промову і провів присягу, що вибір трьох кандидатів присутні збережуть у тайні. До скрутаційної комісії, що обчислювала голоси, входили оба делеґати греко-кат. Митрополичої Капітули: Преосв. Кир Никита і крил. о. проф. д-р Лаба. Вибори скінчились коло 2-ої год. пополудні. Прізвища трьох кандидатів на вірменського архиепископа аж доки св. Отець не призначить одного з них архиепископом. Рішення в цій справі сподіються до двох місяців.

— **Великі поклади залізної руди** викрили під містечком Галярта недалеко Більбао. Міністерство промислу і торговлі призадумується над способом добування руди, щоб містечко залишилось на поверхні ненарушене і щоб мешканці не понесли втрат.

— **Музей „Бойківщина" в Самборі** мав від 1. [illegible] до 31. грудня 1938 р. 21 катальогових чисел [illegible] до 4.701 включно. В поодиноких відділах прибуло [illegible] метів: у відділі археольогії 9, етнографії 3, [illegible] утвори 1, монет 2, медалі 1, старе збрoї 1, [illegible] льогія 1; в архіві і бібліотеці: книжок 326, [illegible] зворка відтиски печаток урядів парохіяльних [illegible] мадських на оригінальних 261 документах. [illegible] цями були [illegible]: Бермановська І., Білинський [illegible] гера І., Зарицький П., Тарасович-Кульчицький [illegible] пред. Кучера Ол., Максимів Л., Наумович Т. [illegible] чинна, Павлів П., о. Плешкевич Юл., мр. [illegible] Федьков-Пойда Ц., проф. Филипчак І., Кузьмич [illegible]

III." ім. Шашкевича в Самборі. Жертводавцям складає Управа Музею щиру подяку та одночасно дозволяє собі пригадати прихильникам Музею „Бойківщина", що перед Управою важне завдання зібрати відповідні фонди на будову домівки для Музею. Жертви просимо слати до Українського Кооп. Банку в Самборі складанками П. К. О. ч. 506.060 з допискою „На фонд будови 100". Музей відчинений для гостей зимовою порою щоденно від год. 15—17.30.

— **Розладдя в травленні.** Специялісти світової слави стверджують здоровільні виоліди ділання природної гіркої води „Францішка Йосифа".

—o—

☦ Посмертні згадки.

ЙОСИФ ТУРЯНСЬКИЙ.

29. XII. 1938 у передполудневих годинах зимового ранку відпровадило українське громадянство міста Коломиї на вічний спочинок одного з рідких вже сьогодні старих свідомих міщан **Йосифа Турянського,** який помер в 77 році життя. Постать Покійного — це винятковий тип свідомого українського міщанина патріота — що над усе дорожив вірою батьків і рідною землею. Нащадок старого міщанського роду, правнук колишнього паломника до Св. Землі — Луки Турянського, що пізніше свою паломницьку подорож описав у спеціяльній брошурці, — покійний Йосиф Турянський виховував своїх синів і доньок у повній національній свідомости і коли на овиді світових подій замаячіли стрілецькі прапори — помагав в організуванні У. С. С. і в рішальнім моменті своїх трьох синів і чотирьох зятів післав у ряди Української Армії — боротися за волю і долю своєї Батьківщини. Сьогодні з трудом довелось би шукати такого ідейного та свідомого українського міщанина, бо химерні події й обставини затирають сліди по них.

Увесь труд свого життя посвятив Покійний праці для добра своєї рідні, — Церкви і Вітчини, — і не жаль було Покійному покидати цей світ, де полишив свої діти на поважних становищах суспільних — адвокатів, лікарів, інжінірів, професорів і учительок.

Любов і привязання до своєї віри і Церкви виявив Покійний у праці на терені церковного Братства Св. Архистр. Михаїла, будучи від наймолодших літ його членом, а останньо довголітнім головою. Як голова церк. Братства ввесь свій запал і труд вложив у працю коло віднови і прикрашення церкви — разом з місцевим парохом довів до того, що наша церква має сьогодні електричне освітлення та гарну терацову доливку — а на майбутнє леліяв у своїх мріях ще інші далекосяжні пляни на добро церкви. Наче живий сидить перед очима старенький Йосиф і протерши старечі очі та посливнивши олівець начеркує плян будови крамниць і пивниць на полудневім і східнім збоччі церковного горба, щоб з винайму цих крамниць церкві придбати доходи. — „Чекайте — було каже — будете видіти, як то зробимо — нехай тільки церква виплатить довги, що затягнула їх на будову нової доливки". На жаль не довелось Йому здійснити вимріяних плянів — хіба нащадки переведуть в діло ті його гарні задуми.

Крім дітей полишив Покійний свою ровесницю щиру й вірну подругу, що з нею прожив 54 роки, яку в часі світової війни арештували і за її щирі патріотичні почування вивезли до Росії, де провела 8 місяців — а вірний подруг її — покійний Йосиф ноги свої сходив по ріжних командах російської армії тут і на Вел. Україні, шукаючи дружини.

Покійний як ідейний громадянин працював в організуванні та освідомлюванні коломийського міщанства — належав до членів основників „Міщанської Каси" та був членом інших установ, а коли при кінці XIX. століття коломийська кацапська кріпость під проводом д-ра Дудикевича хотіла майно церк. Братства забрати, Покійний як член виділу Братства рішуче запротестував і не допустив до того, так що тільки завдяки Йому сьогодні це майно є в руках свідомих українців.

Покійний тішився пошаною не тільки у своїх, але й чужі цінили Його, доказом чого факт, що за кільканадцять років був головою ремісничого цеху. Дім Йосифа Турянського був зразком родинного християнського життя, тож до особи Його за Його високі та цінні та рідкі християнські і громадянські чесноти з пошаною ставились так українські інтелігенти, як і свідомі міщани міста Коломиї і зовсім влучно у своїй надгробній прощальній промові Всечесніший о. Прелат А. Русин назвав Покійного світочем українського міщанства, подаючи Його кришталевий характер іншим за зразок. Вічна Йому память!

О. ЕВГЕН ЛОПАТИНСЬКИЙ,

парох Прошови, микулинецького деканату, помер 1. січня ц. р. в 75. році життя і 49. році священства.

Покійний належав до так званої старшої ґенерації нашого духовенства, але духом був усе молодий, діяльний, повний енерґії і запалу. Сповняв не лише свої станові обовязки, але брав живу участь у всіх народніх справах та установах своєї парохії. В. Й. П.!

—o—

Спорт.

УКРАЇНА — ЛЕХІЯ.

В четвер 5. ц. м. відбудуться між обома дружинами товариські гаківкові змагання. Ці змагання відбудуться на ледовищі ЛТЛ при вул. Пелчинській. Початок у год. 7.30 вечором.

Україна й Лехія виступлять у найкращих складах, тому що ці змагання будуть для обох дружин знаменитим тренінгом перед мистецтвами.

ТУРНІР У КРИНИЦІ.

У рамках гаківкового турніру відбулися вчора в Криниці дві стрічі:

Погонь (Львів) — Ференцварош 3:2 (2:0 0:2 1:0).

Ворота для Погоні здобули: Сабінський 2 і Вальоберг.

Репр. А. З. С-ів — Телефонклюб 2:0.

Ворота здобув Людвичев і Тірлінг.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТЕПУ.

Загальні Збори УСТ Степ у Львові відбудуться в неділю 22. січня 1939 р. Початок Зборів у год. 10 рано у власній домівці при вул. Рутовського ч. 22, III. п. Порядок Зборів такий: Відкриття Зборів, відчитання протоколу з попередніх З. З., звіти провідників поодиноких секцій, касовий звіт, вибір голови й виділових, внески й запити. Якщо в год. 10 не буде комплету, тоді в год. 11. відбудуться збори без уваги на кількість присутніх.

Листування Редакції.

Вп. Т. Кіценюк: Думка добра. Заклик передаємо до вирішення Т-ву „Просвіта".

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Середа 4. І. год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Четвер 5. І. год. 7.30 веч. „День без брехні".

Пятниця 6. І. год. 12. ввод. „Польський Вифлеєм", год. 3.30 попол. „Пані превесова", год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Театр Ріжнородностей.

Середа 4. І. вистави нема.

Четвер 5. І. год. 7.30 веч. „Пан Ламбертіє".

Пятниця 6. І. год. 4. попол. „Пан Ламбертіє".

Український театр Йосифа Стадника (сеніора).

ЗБОРІВ:

4. І. Казка старого млина.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СОКАЛЬ:

4. І. Пісня Бескиду.
5. І. Мазепа.
7. І. Гетьман Полуботок.
8. І. Сорочинський ярмарок.

МОСТИ ВЕЛ.:

9. І. Бесталанна.
10. І. Пісня Бескиду.
11. І. Сорочинський ярмарок.
12. І. Гетьман Полуботок.

ЖОВКВА:

13. І. Бесталанна.
14. І. Пісня Бескиду.
15. І. Сорочинський ярмарок.
16. І. Невольник.
17. І. Гетьман Полуботок.

ЛЬВІВ, саля Нар. Дому:

18. І. Дай серцю волю.
19. І. год. 4. Сорочинський ярмарок.
19. І. год. 8.15 Невольник.
20. І. Наталка Полтавка. Свят. вистава.

Український Театр ім. І. Котляревського.

ДРОГОБИЧ:

7. І. Маруся Богуславка.
8. І. Найвірніший чоловік.
9. І. Кирка з Льолею.
10. І. Пригода в Черчі.
11. І. Шаріка.

З Дрогобича іде театр до Стрия.

КІНА.

АПОЛЬО: „Сигнали".
АТЛЯНТИК: „Боротьба за щастя" (Еррол Флін, Беті Дейвіс).
БАЛТИК: „Пані Валевська".
ВАНДА: „Жінки над пропастю", „Факер ч. 13".
ҐРАЖИНА: „Робін Гуд".
ЕВРОПА: „Невмируче серце".
ЕМПІР: „Бравура".
КАСІНО: Норма Ширер як „Марія Антоанета".
КОПЕРНИК: „Смотрик".
МАРУСЕНЬКА: „Остання бригада".
МЕТРО: „Грішний Від", „Пратер".
МІРАЖ: „Розалія".
МУЗА: „Золотоволоса".
ПАКС: „Птахівник з Тиролю".
ПАЛЯС: „Циганка".
РАЙ: „Друга молодість".
РІЯЛЬТО: „Марко Польо".
РОКСІ: „Професор Вовчур".
СВІТ: „Бастер Кітон як міліонер", „На грані життя".
СВЯТОВІД: „Циганські романси".
СТИЛЕВЕ: „Вязниці без ґрат" і ревія.
ТОН: „Погоня", „Жертви великого міста".
УТІХА: „Буревій" і ревія.
ХИМЕРА: „Три гільдні" („Люмпаці вагабундус").

ФОТОПЛЯСТІКОН
(пл. Марійська)
„Свята Земля".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Палестина: Єрусалим, Тель-Авів, Гайфа, Тиверіяда, Вефлеєм".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 4. січня 1939.

7.00 Ранішній деник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Добридень наймолодшим: „На ялинці" оповідання та пісеньки, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Сюїта, концерт орх., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Як то було на балю у прабабусі: Концерт для молоді, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий деник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Охорона дітей та молоді перед сухотами, 16.35 Віол., 16.58 Авдиція Союзу ККО, 17.00 Події на Балтику тому 20 літ, 17.15 Солісти: скрипка, баритон, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 „Зломаний меч" авд. для дітей, 18.30 Гутірка про мову, 18.40 Мандрівка до міста чи розвиток села, 19.00 „Поїзд у невідоме" у вик. орх., пісеньки, форт., саксофон, 20.35 Веч. деник, метеорольог. вістки, спорт. програма на завтра, 21.00 Оповідання про Шопена: Мазурки, форт., 21.45 „Циклоп" говорена повість, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Танц. музика, у перерві в год. 22.40 Знання та книжка, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення денкальної програми.

Четвер, 5. січня 1939.

7.00 Ранішній деник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Популярна музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 17.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Концерт балалайок, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Приятели Мовгліа Жаби, гутірка для молоді, 15.15 Клопоти та ради: „Не маю на ніщо часу", 15.30 Музика, орх., обой, скрипка, 16.00 Пополудневий деник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Фейлетон, 16.35 Вокальні дуети: сопран, мецосопран, 16.55 Трій парі зразком моди, фейлетон, 17.10 із теки львівських композиторів: Авг. Брави і Род. А. Брави, скрипка, форт., 17.45 Шляхом Баторія і Тізенгавза, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Для села: Насоти, продукосані у рільному господарстві, вик. інж. Мих. Задворний. Комунікат Рільн. Т-ва, Музика з пл., 18.30 Життєпис інструментів: Органи та перкусія, 19.00 Розр. концерт: спів концерт: спів, скрипка, сальон. орх., джез, форт., 20.35 Веч. деник, метеорольогічні вістки, снігозий комунікат, спорт, програма на завтра, 21.00 Вістки, 21.10 Музика з пл., 21.20 Театр Уяви: „Славний Годісар" оповідання Бальзака, 22.02 Спортові вістки, 22.07 Форт. реситаль Ад. Бросіні, 22.25 Театр. огляд, 22.35 Літературний вечір, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Пятниця, 6. січня 1939.

7.20 Орх., хор, 8.00 Ранішній деник, 8.15 Програма, 8.20 Орх., 9.00 „Слав'янська колядка" словно-муз. авд., 9.30 Для господинь: Ізе, Ізе весілля, поради, вістки, музика з пл., 11.57 Сигнал, 12.05 Симф. поранок, 13.00 „Романтична повість" літер. нарис, 13.15 Музика, сопран, 14.35 Весела авд. для дітей, 15.00 Фрагм. з оп. Верді „Аїда", пл., 15.30 Коляди у вик. орх. манд. та вок. квартету, 16.00 „Чужина" комедія Ол. Фредра, 17.00 Скрипка, форт., 17.30 „Гейша" оп. Джонса, 19.20 Розр. концерт симф. орх., 20.20 Спортові вістки, веч. деник, метеорольог. комунікат, програма на завтра, 21.00 „Циклоп" говорена повість, 21.15 Біжучі вістки з міста та провінції, 21.20 Камер. концерт, 22.00 Весела авдиція, 22.30 Танц. музика, орх., Миколи Іванцева, спів, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 4. січня 1939.

БЕРЛІН 17.00 Тріо ес-дур Брамса, 18.00 19.00 Веселі мельодії, 20.45, 21.00 Симф. концерт, БІЛГОРОД 20.00 Гумор. 21.00 Вок. концерт. БУДАПЕШТ 17.00 Орх., 18.50 Цис. музика, 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 Опера. ВІДЕНЬ 12.00 Орх., 16.00 „Бала поціннський“ вес. програма, 18.20 Вес. ковбойський вечір, 19.35, 20.00, 21.00 Симф. концерт. ДАЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Дитячі пісні, 20.10 Нова нім. музика на духі інстр., 22.30 Квартет на флет і ем. Моцарта. ЛЮБЛЯНА 22.15 Шлейн. нар. пісні, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 19.30 Розр. музика, 21.15, 22.00 Квартет ПРАГА 15.15 Орх. сол., 18.30 Сальон. квартет, 21.30 Квартет ес-дур Шуберта, РАДІО ПАРІ 18.05 Легка музика. 21.15 Пісні, 21.30 Форт., 22.00, 23.00 Розр. вокальна програма. РАДІО РОМАНІЯ 21.15 Твори Чайковського, РИМ 17.15 Форт., 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Люксичка“ оп. Беліні, СТОКГОЛЬМ 17.05 Нар. мельодії.

Четвер, 5. січня 1939.

БЕРЛІН 11.30 Англ., шотл., ірлянд., амер. нар. пісні, 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч. гомін, 20.10, 21.00 Вечір танку, БІЛГОРОД 20.00 Спів, 21.30 Нар. пісні, БЕРОМЮНСТЕР 19.55, 20.00, 21.00, 22.00 „Міньон“ оп. Томаса, БУДАПЕШТ 15.30 Орх., 17.30 Форт., 18.25 Циг. музика, 19.25 Вист., 20.00, 21.00, 22.00, 23.00 „Бла-санова“ оп. Гуска, ВІДЕНЬ 10.00 Нар. пісні, 12.00, 16.00, 17.10 Концерт, 18.15 Веселі вар. мельодії, 19.30 Комунікати, 20.10, 21.00 Весела прогулька по Відні, ГАМБУРГ 16.00 Нар. пісні, 18.25 Фільм. і оп. мельодії. ДАНЦІГ 19.30 Для дітей, 19.30, 20.00 Веселі мельодії, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Спів, форт., ЛЯГТІ 16.00 Легка музика, 17.20 Пісні, 18.20 Скрипка. ЛЮКСЕМБУРГ 22.40, 23.00 Симф. концерт. МІЛЯНО 21.00, 22.00, 23.00 „Іль фіглія дель ре“ оп. Люальдія, ПРАГА 15.15 Оп. музика, 19.25 Нар. пісні, 20.05 Концерт, РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 21.15 Скрипка, 21.30, 22.00, 23.00 Симф. концерт, РАДІО РОМАНІЯ 19.00 Церк. музика, РИМ 17.15 Італ.-брал. концерт 21.00, 22.00 Симф. концерт, СТОКГОЛЬМ 17.05 20.30 Легка музика, 18.00 Музика Бальмана та Логара, 21.30 „Аіда“ оп. Верді, III. дія.

Питниця, 6. січня 1939.

БЕРЛІН 16.00 Легка музика, 18.00 Розр. музика, 19.00 20.00 Вес. мельодії, 21.00 „Машинн і Марко“ вес. образки з музикою. БІЛГОРОД 18.00 Трансм. з церкви, 20.00 Авд., 20.45 Хор, 21.30 Популяр. концерт. БУДАПЕШТ 12.35 орх., 14.00 22.00 Циг. музика, 16.30 Нар. музика, ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 18.00 Тирольські пісні, 20.10 21.00 З італ. опер, 22.30 Музика на дві скрипки. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Розр. музика, 20.15 Орх., сол., ЛЯГТІ 15.40 Пісні, МІЛЯНО 17.00 18.00 Скр. рецітал Одноносова, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт. ПРАГА 14.30 15.00 „Чорт і Катруся“ оп. Дворжака, 18.00 Легка музика, 19.20 20.00 Розр. програма, орх., хор, сол. РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика. 21.15 Скрипка, РИМ 17.00 Розр. програма. 21.00 22.00 Оперетка. СТОКГОЛЬМ 20.00 21.00 „Юдита“ оп. Логара. 22.15 Камер. концерт. ШТУТГАРТ 20.15 21.00 22.00 „Чародійний флет“ оп. Моцарта. ШТРАСБУРГ 21.30 22.00 23.00 „Вільний стрілець“ оп. Вебера, ФЛЬОРЕНЦІЯ 15.00 „Тоска“ оп. Пуччіні, 19.20 Пісні.

Радіокутик.

НОВА РАДІОСТАЦІЯ НА КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

У столиці Карпатської України — Хусті перебував тепер директор чехословацького радіофонічного тов. інж. Свобода. Він веде там приготовні технічні праці в напряму інсталяції нової висильної радіостанції. Вирішено, що передовсім має бути збудована новітня радіова палата, а потім висильна стація великої сили. До часу закінчення будови нової стації, працюватиме там слабша тимчасова стація.

КОНКУРС ЧЕСЬКОГО РАДІЯ.

Чехословацькі організації продуцентів та купців радіоприладдям розписали конкурс на найкращий плян пропаганди радія. Участь у цьому конкурсі можуть взяти всі особи звязані з бранжею радіофонічного приладдя. Речинець конкурсу визначено до кінця 1938 р. Виявилося, що цей конкурс знайшов широкий відгомін. Досі напливло вже дуже багато конкурсових проєктів. Пять найкращих отримає нагороди. До жюрі належать представники радіотехнічного промислу та торговлі радіоприладдям. Крім того всі функціонарі чехословацької поштової влади та радіофонії.

БІРЖА

Львів, 4. січня 1939

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·42—88·75 Долари америк. 5·28·00—5·25·00. Долари канад. 5·22·50—5·20·00. Фльорени гол. 288·34—286·65. Франки фр. 13·99—13·89 Франки шв. 119·60—118·80. Фунти анг. 24·75—24·59. Гульдени данц. 10·25—99·75 Корони чеськ. 10·75-10·40 Корони дун. 110·45—109·60 Корони норв. 124·33—123·5 Корони шв. 127·39—126·40. Ліри італ. 18·10—17·50 Марки фінлян. 10·92—10·70 Марки нім. срібні 88·00—85·00. Тель-Авів

Папери.

4 і пів. проц. внут. 64·13—65·50 3 інв. 1 ем. 85·50 серія 93·50 2 ем. 84·50. серія 91·50 5. конвер 68·50. 4 прем. дол. 42·00 4 консолід. 66·00—65·75

Акції.

Банк Польський 137·50 Цукор 35·50 Вугодь 34·50—34·00, Ліпьпоп 95·50—35·50 Островець 67·75, Старахович 46·50—46·25 Тенденція неодностайна

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, дня 4 січня 1939.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·85 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·96 зол.
молоко 17—18 сот.
1 кг. яєць 1·25—1·90 зол

Тенденція на масло знижкова, на молоко слаба, на яйця вдержана.

ПОДЯКА.

Невблаганна смерть забрала нам 27. грудня 1938 р. нашого найдлюбшого Батька і Дідуня бл. п. о. ІВАНА КОСТЕКА, пароха в Новім Селі.

Почуваємось оцим до обовязку, прибиті тяжким горем, зложити прилюдну подяку всім, що зволили ласкаво звеличати сумні похоронні обряди своєю присутністю.

Дякуємо Впр. і Всч. оо. деканам Костумякові, Курилові і Коцен-ці та Впр. і Всч. оо. Савчинові, Пилорові, Метелиці, Федоришакові, Жукові, Червінчакові, Крушельному і Посіці, як рівнож Впр. і Всч. оо. Вингжинякові, лат. пароховi і проф. Т. Отроньскому, лат сотрудникові за відправу похоронного обряду і Служб Божих.

Дякуємо Впр. о. деканові Курилові за уділення Н. Тайн і за виголошення надгробного слова, а Впр. оо. деканові Коцені і Савчинові за прощальні проповіди при виносі домовини з дому і підчас Богослужения в церкві.

Дякуємо Впов. Панові д-рові Шиманському за лікарську поміч, Вповажн. Панству Костуняком, Курилам, Метелицям, Коценкам і Бодмарам за незцінену потіху і поміч підчас сумного обряду, як теж дякуємо Церковним Братствам з Нового Села і Чесанова, хорові Читальні „Просвіта“ з Нового Села за прегарний спів, усім Впов. Членам всіх культурно-освітних і господарських Товариств Нового Села і Чесанова, що жертвенно причинилися до звеличання сумного обряду, дякуємо всім парохіянам і громадянам Нового Села і Чесанова і всім стороннім, що зволили ласкаво прибути на похорон.

Всевишній нехай стократно винагородить всім за їх співчуття і труди!

Нове Село, 31. грудня 1938 р.

Стефанія, Марія, Богдан діти, о. Константин Козій, о. Андрій Круцько, Д-р Михайло Микитин зяті, Іванна синова, Славка, Ромко, Дануся, Славко, Іванка, внуки.

Подяка.

З волі Всевишнього відійшов від нас 27. грудня 1938 наш найдорожчий: муж, батько, тесть і дідуньо ЙОСИФ ТУРЯНСЬКИЙ, горожанин м. Коломиї. Прибиті важким горем складаємо щиру подяку Впр. о. Прелатові Русинові, о. проф. Станецькому, Отцям сотрудникам Квасілеві і Посецькому за жалібну панахиду при домовині Покійного в дні 28. XII. 1938 та за проведення 29. грудня 1938 тлінних останків на місце вічного спочинку. Сердечна дяка від нас Товариству: Церковне Братство Архистр. Михаїла в Коломиї за улаштування величавих похоронів свому членові і довголітньому скарбникові та до останньої хвилини свого життя голові товариства, зокрема Вп. радн. Дідицькому, що щирими й теплими словами в імені товариства попрощав Покійного при виносі тіла з дому, а Впр. о. прелатові за зворушливі слова прощання при складанні домовини до родинної гробниці.

Міщанському Церковному Хорові під проводом Вп. проф. Николишина щиро дякуємо за прегарний спів у часі жалібної Служби Божої при домовині в церкві. Далі дякуємо Старшині Т-ва Народній Дім у Коломиї за вшанування Памяти Покійного вивішенням жалібним прапором, а Виділові ремісничого цеху за звеличення похоронів участю прапорів своєї Корпорації. Дякуємо теж Впр. о. совітникові Йосифові Кишакевичеві, пароховi Загального Шпиталю у Львові за відправлену в день похорону жалібну Службу Божу за Покійного. Врешті дякуємо всім тим, що телефонічно чи листовно прислали нам слова потіхи в нашому тяжкому горі та всім своякам, приятелям і знайомим Покійного і Його рідні за численну участь у похоронах.

Жінка: Павлина Турянська; сини і синові: д-р Іван і Ольга Турянські, інж. Андрій і Ева Турянські; зяті і доньки: Д-р Антін і Марія Кузьмичі, д-р Андрій і Розалія Кокодинські, буд. констр. Микола і Софія Тимчуки, проф. Микола і Ольга Вишиванюки, проф. Іван і Степаніда Зелики; і внуки Ростислав Кузьмич; Іван, Ярослав і Андрій Турянські; Константин, Олена, Мирослава і Квітослава Кокодинські та Ігор Зелик.

ЗАГАЛЬНИЙ ЗІЗД РІДНОЇ ШКОЛИ.

Згідно з вимогою § 49 точка 2 обовязкового статуту Рідної Школи У. П. Т. проголошуємо, що **Звичайний Загальний Зізд Рідної Школи Українського Педагогічного Товариства** відбудеться у Львові **2. лютого 1939 р.**

Порядок нарад Загального Зізду Рідної Школи і село, де відбудеться цей Зізд, подамо пізніше.

Головна Управа Рідної Школи.

ОГОЛОШЕННЯ

Приписові почтові друки і книжки до вжитку часописів

якими кожне видавництво послуговується можна купити в Адміністрації „Діла“ Львів, Ринок 10. Для провінції висилаємо за післяплатою.

Цінник друків:

Zawiadomienie wysyłkowe 1 пр. 6 сот.

Gazetowa książka nadawcza
оправлена (120 картон) зол. 2.50
оправлена (200 картон) зол. 3.50

Książka rozsyłkowa
на 480 почт. урядів зол. 2.50
на 960 почт. урядів зол. 5.—

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80
Дрібні оголошення від слова: матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, внаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.	
Остання сторінка 1/1	зол. 400.—
Остання сторінка 1/2	зол. 200.—
Остання сторінка 1/4	зол. 100.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj Wydawca: Spółka Wyd. „Diło“, Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Diło“, Lwów, Rynek 10
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“ Львів Ринок 10